

UPPSALA
UNIVERSITET

G(l)ömda kvinnor i samhället

*En kvalitativ studie av identitetsskapande och
tillit bland kvinnor som lever med skyddade
personuppgifter*

Emma Hedin och Madeleine Wiberg

Förord

Vi vill börja med att ge ett stort tack till några personer som bidragit till vår kandidatuppsats. Först vill vi tacka vår handledare Andreas Melldahl, universitetslektor vid sociologiska institutionen på Uppsala universitet, som har väglett samt stöttat oss genom processen av skapandet av denna studie. Ett extra stort tack till vår gatekeeper som hjälpt oss att få kontakt med samtliga informanter. Sist men inte minst vill vi även tacka våra informanter samt vår nyckelinformant som har bidragit till att belysa detta ämne. Deras engagemang och insats har givit oss en större inblick i hur det är att leva med skyddade personuppgifter.

Sammanfattning

Majoriteten av de som lever med skyddade personuppgifter i Sverige är kvinnor som flyr från före detta partners. Studiens syfte är att undersöka hur kvinnor som lever med skyddade personuppgifter ser på sin vardag, sin identitet och sin tillit till individer i deras närmaste omgivning samt till samhället. Vi har besvarat syftet med hjälp av teoretiska utgångspunkter från Anthony Giddens och Erving Goffmans teoretiska perspektiv och begrepp som berör individen och individens sociala interaktioner i samhället. Vi har genom online-intervjuer intervjuat kvinnor som levt skyddat under varierande tidslängder, från sex månader till åtta år. Kvinnorna är i åldrarna 30 till 50 år och har olika bakgrunder till varför de lever skyddat men med den gemensamma nämnaren att de alla flyr från män som de tidigare haft en relation med. Denna studie har en fenomenologisk ansats där vi har utgått ifrån informanternas livsvärld för att få förståelse för hur informanterna upplever fenomenet som är att leva med skyddade personuppgifter. I vårt resultat av studien så har vi kommit fram till att den förändrade situationen resulterat i att kvinnornas liv satts på paus och deras personliga utveckling har till viss del stannat av, vilket deras vardag till stor del har påverkats negativt av. Deras utsatthet har resulterat i en bristande tillit till sin omgivning och även till myndigheter och samhället. Majoriteten av kvinnorna känner att samhället åsidosätter kvinnornas rättigheter och placerar dem på skyddade boenden för att de inte ska behöva ta ansvar för dem. De flesta känner en liten upprättelse över att de har fått skyddet och blivit betrodda av rättsväsendet, dock upplever kvinnorna att de inte har fått en fullständig upprättelse eftersom de tvingas leva begränsat medan gärningspersonen ofta går fri.

Nyckelord

Skyddade personuppgifter, identitet, tillit

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte och frågeställningar	6
1.3 Uppsatsens disposition	7
1.4 Vad är skyddade personuppgifter?	7
2 Tidigare forskning	9
2.1 Samhällsvetenskapliga studier om brottsoffer	9
2.2 Kvinnor som brottsoffer	10
2.3 Forskning om skyddade personuppgifter	11
2.4 Individens tillit till sociala relationer och samhället	12
2.5 Identitetsskapande efter trauman	14
2.6 Sammanfattning av tidigare forskning	15
3 Teoretiska perspektiv	17
3.1 Anthony Giddens	17
3.1.1 Tillit, risk och abstrakta system	17
3.1.2 Ontologisk trygghet	18
3.1.3 Ödesdigra ögonblick	19
3.1.4 Kroppen och självförverkligande	20
3.2 Erving Goffman	21
3.2.1 Stigma	21
3.2.2 Intrycksstyrning	22
3.2.3 Den främre-och bakre regionen	23
4 Metod	24
4.1 Ansats	24
4.2 Intervju med kvinnor som lever med skyddade personuppgifter	24

4.2.1 Urval	25
4.2.2 Insamlingsmetod	27
4.2.3 Genomförandet	27
4.3 Etiska överväganden.....	29
4.4 Kodning och analys.....	29
5 Resultat	31
5.1 De g(l)ömda kvinnornas bakgrund	31
5.2 Vardagen.....	32
5.2.1 Kvinnornas förändrade vardagssituation	32
5.2.2 Påföljder av att leva gömd	34
5.3 Tillit	36
5.3.1 Tillit till samhället och sociala relationer	36
5.3.2 Trygghet och säkerhet.....	39
5.4 Identitet	42
5.4.1 En förändrad självbild och berg- och dalbana av känslor	42
5.4.2 Intrycksstyrning.....	45
6 Avslutande diskussion	48
6.1 Summering.....	48
6.2 Resultat i relation till tidigare forskning.....	50
6.3 Resultat i relation till teori.....	51
6.4 Resultat i relation till metod	52
6.5 Implikationer för vidare forskning	53
7 Referenser	55
8.0 Bilagor.....	58
8.1 Bilaga 1: Informationsbrev för intervjustudie.....	58
8.2 Bilaga 2: Intervjuguide.....	59

1 Inledning

Regeringen överlämnade en proposition till riksdagen den 11 januari 2007 om ett förtydligande om socialtjänstens ansvar gällande brottsoffer (Prop. 2006/07:38). I propositionen skriver de att våld mot kvinnor har blivit ett omfattande samhällsproblem i Sverige då det är ett folkhälsoproblem och jämställdhetsproblem medan tidigare har det varit en privat angelägenhet. De tar även upp att mäns våld mot kvinnor har klassificerats som en folkhälsofråga enligt Världshälsoorganisationen (WHO). Våldet kan ge svåra följder och trauman med omfattande psykiska och fysiska konsekvenser för kvinnan och hennes eventuella barn och detta kan leda till sjukskrivning, social isolering, ekonomiska problem och svårigheter med bostadssituationen. Därför ställs det högre krav på att samhället tar sitt ansvar och myndigheterna måste agera och vidta effektiva och nödvändiga åtgärder (Prop. 2006/07:38, s. 8–9).

Det saknas kompetens om mäns våld mot kvinnor i samhället och kvinnor som utsätts för våld måste kunna skyddas på ett mer konsekvent sätt. Myndigheter som möter dessa utsatta kvinnor måste upptäcka våldet och agera i tid för att hjälpa kvinnorna. Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet har därför fått i uppdrag av regeringen att höja kunskapen i samhället om mäns våld mot kvinnor. Det är främst för att kraven på kunskap om våld i nära relation har skärpts för yrkesgrupper som möter utsatta kvinnor i sitt yrke (Förenta nationerna, 2020). I Sverige är majoriteten av de som lever med skyddade personuppgifter kvinnor och enligt en rapport från Skatteverket i maj 2020 var det 21 089 personer som levde med skyddade personuppgifter i Sverige och 59,2 procent av dem var kvinnor (Personlig kommunikation, 15 maj 2020).

I Aftonbladets reportage om gömda kvinnor nämner de att samhället har en bristande kunskap om hur kvinnor och barns liv påverkas när de lever med skyddade personuppgifter. De är osynliga i samhället men är ständigt rädda för att bli hittade. Dessa kvinnor lever gömda och kan därför aldrig träda fram och göra sina röster hörda men i Aftonbladets podd så säger en kvinna som har erfarenheter av att leva med skyddade personuppgifter:

Brott där män mördar sina kvinnor väcker empati och ilska i samhället. Samtidigt lever vi som försöker skydda oss så utsatta och bortglömda. Tills man blir en notis och blivit mördad, då blir det plötsligt ”åh varför hjälpte vi inte den här kvinnan?”. (Weigl, 2020)

Med hennes medverkan i podden hoppas hon att alla som lever med skyddade personuppgifter och som är utsatta, gömda och bortglömda i samhället idag ska få ett erkännande av samhället (Weigl, 2020).

1.1 Problemformulering

Leva fritt och röra sig vart man vill är en självklarhet för många människor men om det finns hot om livet och friheten i individens liv kan det leda till att den tvingas ansöka om skyddade personuppgifter. Livet förändras drastiskt när en individ blivit tilldelad skyddade personuppgifter och den nya livssituationen kan i många fall resultera i att individen tvingas lämna sin bostad, familj och vänner för att skapa ett nytt liv med skyddad identitet. För att upprätthålla de skyddade personuppgifterna tvingas individen följa strikta säkerhetsföreskrifter för att inte riskera bli upptäckt av gärningspersonen/personerna. Denna uppoffring är många gånger kostsamt för både individens psykiska samt fysiska mående. De bär ständigt en rädsla om att personuppgifterna kan röjas och om denna röjning sker kan individen råka illa ut och i värsta fall bli dödad (Allmänna barnhuset, 2009).

Eftersom det finns en kunskapslucka i samhället om mäns våld mot kvinnor och även om individer som lever med skyddade personuppgifter så vill vi med bakgrund av detta som benämns ovan och med hjälp av teoretiska utgångspunkter från Anthony Giddens och Erving Goffman, studera identitetsskapande och tillit bland kvinnor som lever med skyddade personuppgifter.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur kvinnor som lever med skyddade personuppgifter ser på sin vardag, sin identitet och sin tillit till individer i deras närmaste omgivning samt till samhället. Vi vill i studien komma åt kvinnornas upplevelser om hur deras liv har påverkats av att leva med skyddade personuppgifterna.

Studien utgår från nedanstående frågeställningar:

- Hur upplever kvinnorna sin vardag efter att de fått skyddade personuppgifter?
- Hur har kvinnornas identitet påverkats av de skyddade personuppgifterna?
- Hur har kvinnornas tillit till samhället och sociala relationer förändrats efter de fick skyddade personuppgifter?

1.3 Uppsatsens disposition

I denna uppsats kommer vi först förtydliga vad skyddade personuppgifter är samt skillnaden mellan de olika säkerhetsgraderna av skyddet. I avsnitt 2 presenteras tidigare forskning som är av relevans för vår studie. Den forskningen som kommer redogöras för under detta avsnitt är ur ett samhällsvetenskapligt perspektiv. Först kommer forskning om brottsoffer, därefter forskning om kvinnors roll i samhället, sedan forskning om individers tillit och slutligen identitetsskapande att presenteras. Avslutningsvis kommer en sammanfattning av tidigare forskning där vi jämför vår studie i förhållande till den forskning vi tagit upp under avsnittet. Avsnitt 3 redogör för studiens teoretiska utgångspunkter, där vi presenterar begrepp och perspektiv från Anthony Giddens och Erving Goffman. Avsnitt 4 redogör vi för metoden, där presenteras vilken metodologisk ansats vi använt i studien och hur vi gått tillväga för att samla in vårt material och även hur vi har bearbetat vårt material. I avsnitt 5 redovisar vi studiens resultat, där övergripande mönster i kvinnornas berättelser relateras till studiens teoretiska utgångspunkter. Slutligen i avsnitt 6 redovisas studiens avslutande diskussion, den inleds med en summering av studiens resultat och slutsatser utifrån syfte och frågeställningar som vi har. Sedan ställer vi vår studie i relation till tidigare forskning och redogörs därefter för våra teoretiska utgångspunkter samt metodologiska val som gjort. Avslutningsvis diskuterar vi vilka slutsatser som kan dras från vår studie samt vilken betydelse den kan ha för vidare forskning.

1.4 Vad är skyddade personuppgifter?

I detta avsnitt tydliggörs vad *skyddade personuppgifter* är och vad skillnaden är mellan *skyddad folkbokföring*, *sekretessmarkering* och *fingerade personuppgifter*. Skyddade personuppgifter kan även benämnas som skyddad identitet och i denna rapport kommer vi benämna det som både skyddade personuppgifter och skyddad identitet. Det svenska folkbokföringsregistret är offentligt så personer som är utsatta för förföljelse, hot eller allvarliga trakasserier kan ansöka om skyddade personuppgifter (Skatteverket, u.å.).

Sekretessmarkering är den lägsta graden av skyddade personuppgifter. Det är en administrativ åtgärd som gör det svårare för andra människor att ta del av personens personuppgifter i folkbokföringsregistret. Det är inte en absolut sekretess då Skatteverket och andra myndigheter får en varningssignal om att en prövning måste göras innan uppgifter lämnas ut om personen som har sekretessmarkering (Skatteverket, u.å.).

Skyddad folkbokföring är ett steg högre i säkerhetsgraden och ger starkare skydd än sekretessmarkering. I början av år 2019 kom det en ny lagändring om reglerna för kvarskrivning som ersätts med skyddad folkbokföring för att individers uppgifter ska hanteras på ett säkrare sätt än tidigare (Socialstyrelsen, 2019). Med den typen av skyddade personuppgifter så får personen i fråga vara folkbokförd i en kommun som den inte har någon anknytning till eller så får den fortsatt vara folkbokförd i sin gamla kommun även fast den har flyttat därifrån. Den nya adressen registreras aldrig i folkbokföringen och andra myndigheter får inte tillgång till de nya uppgifterna och personens gamla adressuppgifter tas bort (Skatteverket, u.å.).

Fingerade personuppgifter är den högsta graden av skyddade personuppgifter. Personen som får fingerade personuppgifter blir registrerad i folkbokföringen med helt nya personuppgifter såsom nytt namn och nytt personnummer. Det ska inte finnas någon koppling mellan de gamla och nya uppgifterna. Denna grad av skydd kan en person få som är utsatt för ett allvarligt brott och dennes liv, frihet och hälsa är hotad. Denna ansökan görs genom polisen medan sekretessmarkering och skyddad folkbokföring ansöks genom skatteverket (Skatteverket, u.å.).

2 Tidigare forskning

I avsnittet nedan kommer vi presentera relevant tidigare forskning, rapporter samt litteratur kring vårt forskningsområde med syfte att redogöra och placera vår studie i en vetenskaplig kontext. Vi kommer inleda avsnittet med att ge en bakgrund om samhällsvetenskapliga studier om brottsoffer för att beskriva hur denna grupp profileras i samhället och inom forskningen. Sedan kommer en redovisning om kvinnors som brottsoffer i samhället, där en diskussion kommer att föras om maktstrukturerna kring könen i samhället och hur samhället ser på mäns våld mot kvinnor. Därefter kommer en redovisning av forskning som finns om hur det är att leva med skyddade personuppgifter. Slutligen kommer vi ta upp forskning om individers tillit till sociala relationer och till samhället och därefter kommer bli belysa identitetsskapande som sker efter en individ varit utsatt för trauman då det har en betydande relevans för vår studie.

2.1 Samhällsvetenskapliga studier om brottsoffer

Samhällsvetenskapliga studier om brottsoffer är relevant som tidigare forskning för vår studie då vi studerar kvinnor som varit utsatta för brott. Ur ett samhällsvetenskapligt perspektiv kan man se en stämpling av brottsoffer i samhället som studierna nedan tar upp. Stämplingen kan leda till en förvirring hos brottsoffret då individen inte vet hur den ska förhålla sig till den nya situationen.

I kriminologen Stephanie Fohrings (2018) artikel redogör hon för den stigmatisering som sker då individen blir ett brottsoffer, hon använder data från brottsoffer för att undersöka hur deras känslor och tankar om och reaktioner på offerstatusen påverkas av stigmatiseringen från samhällets sida (Fohring, 2018). Hon menar att ordet *offer* är socialt kopplat till kraftigt stigma och associationerna som människor oftast har till offerskapet är att personen är svag och passiv (Fohring, 2018, s. 153–154). Stigmatisering av offerrollen redogör även kriminologen Nils Christie (1986) för då han menar att det *ideala offret* är en social konstruktion och samhället har förväntningar på hur individen bör agera då den utsatts för brott. Han menar om individen inte agerar som ett idealiskt offer som är, passivt och svagt, kan heller inte individen räkna med att betraktas som ett riktigt offer av samhället (Christie, 1986, s. 48–51). Individen har förväntningar på sig från samhället, vilket kan bli problematiskt då individen redan befinner sig i en utsatt situation. Sociologen Jan Van Dijk (2009) beskriver en likartad problematik när han redogör för stämplingen av offret i västerländska samhällen. Precis som Christie menar Van Dijk att samhället förväntas visa

medkänsla och respekt för personer om de uppfyller de förväntningar samhället har på hur ett offer ska bete sig. Om offret trotsar dessa förväntningar förlorar de sin rätt till samhällets respekt och medkänsla och samhället vänder sig mot dem istället (Van Dijk, 2009, s. 8).

I Tham, Rönneling och Rytterbros (2011) studie tar de upp hur det politiska intresset för brottsoffret utvecklats. I samband med att det politiska intresset ökade skedde en diskursiv skiftning av fokuset från gärningspersonen till brottsoffret och hanteringen av "brottsofferskapet" förändrades. Fokuset ökade när staten såg att brottsoffret behövde offentligt stöd då de var svaga och inte kunde föra sin egen talan (Tham, Rönneling & Rytterbro, 2011, s. 555–556). Denna stigmatisering kring brottsoffer som Fohring, Van Dijk samt Christie skriver om menar att individen blir stämplad som brottsoffer av samhället då individen utsätts för brott. Trots den diskursiva skiftningen inom politiken om brottsoffren finns fortfarande stigmatiseringen kring brottsoffret kvar (Christie, 1986; Fohring, 2018; Tham m.fl., 2011; Van Dijk, 2009).

2.2 Kvinnor som brottsoffer

I Sverige är det fler kvinnor än män som lever med skyddade personuppgifter och kvinnornas roll i samhället är något som speglas av vår studie då våra informanter är kvinnor som har varit utsatta för maktförtryck av män de har haft en tidigare relation med.

Ett omtalat ämne de tre senaste decennierna inom brottsofferdiskursen är jämställdhet mellan könen. I Tham m.fl. rapport lyfter de att Justitiedepartementet ansåg att mäns våld mot kvinnor utgör en stor del av den offentliga diskursen. Eftersom kvinnor är både socialt och kulturellt underordnade männen i samtliga samhällsområden menar de att mäns våld mot kvinnor inte är en avvikelse utan har blivit en normalitet i dagens samhälle (Tham m.fl., 2011, s. 560). Precis som i Tham m.fl. redogör sociologen Jenny Westerstrand (2010) för att våld kan förklaras i termerna *avvikelse* och *normalitet*. Dock menar Westerstrand i artikeln *Kung slår dam* att våld är en handling som avviker från normen samt att våldets aktörer skiljer sig från normaliteten. Därför ser inte samhället mäns våld som en avvikelse utan ett extremt uttryck för en ojämn relation som genomsyrar könsförhållanden i samhällskontexten. Hon poängterar även att våld inte kan förklaras med individernas könstillhörighet utan mäns våld mot kvinnor kan förklaras som en förstärkning av ojämlikheten mellan könen (Westerstrand, 2010, s. 8–9).

Denna ojämlikhet skrivs det även om i statens offentliga utredning (SOU) *Slag i luften*, en rapport som handlar om kvinnor som utsätts för våld ur ett *könsmaktsperspektiv*. Dess syfte är att utvärdera kvinnofridsuppdragen och identifiera hinder samt motverka strukturer för att skapa ett rationellt arbete mot mäns våld mot kvinnor (Statens offentliga utredningar, 2004, s. 11). Rapporten redovisar att kvinnofridsbrottet är ett praktexempel på könsmaktsförståelse av mäns våld mot kvinnor vilket kan kopplas till den könsmaktstruktur som finns i samhället (SOU, 2004:121, s. 57). Könsmaktsförståelsen av mäns våld mot kvinnor är ett internationellt arbete som fortgår runt om i världen och FN, EU samt Europarådet arbetar även med det (SOU, 2004:121, s. 11). Precis som SOU's rapport redogör Holmberg, Enander och Lindgren att inom den feministiska våldsforskningen blir kvinnorna kränkta genom våldshandlingen. De menar att mäns våld mot kvinnor kan uttryckas i flera olika våldshandlingar som bland annat trakasserier, sexuellt våld och misshandel (Holmberg, Enander & Lindgren, 2015, s. 259).

Precis som i studierna ovan som berör mäns våld mot kvinnor menar Nybergh, Taft, Enander och Krants (2013) i deras studie att maktstrukturer kan finnas i relationer mellan män och kvinnor. Deras studie visar att det är vanligt förekommande med våldshandlingar inom intima relationer i Sverige. De redogör även att våldet mot kvinnor har efter kontinuerligt kämpande från kvinnorörelse över hela världen erkänts som en kränkning av deras mänskliga rättigheter (Nybergh, Taft, Enander & Krant, 2013).

2.3 Forskning om skyddade personuppgifter

Som brottsoffer kan man ansöka om skyddade personuppgifter om man har en aktiv hotbild mot sig. Skyddade personuppgifter resulterar i en ny livssituation som i många fall innebär att individen tvingas lämna sin bostad, familj och vänner för att skapa ett nytt liv med en hemlig identitet. Detta kan vara problematiskt på många sätt, något de två studierna nedan tar upp.

I Allmänna barnhusets (2009) rapport beskriver de hur barn och ungdomar och deras familjer påverkas av att leva under skyddade personuppgifter. Här framgår det att dessa individer påverkas på olika sätt då anledningen till att de lever med skyddade personuppgifter och längden på skyddet kan variera från person till person (Allmänna barnhuset, 2009). Rapporten poängterar att individen kan drabbas av både praktiska, ekonomiska, sociala och psykologiska

konsekvenser när de tvingas leva under skydd. Individens möjlighet att få en hyresrätt kan vara svårt då hyresvärdar kan vara rädda att hyra ut till individer som lever med skyddade personuppgifter då det vill undvika hotbilden individen har (Allmänna barnhuset, 2009, s. 17–18). De mest självklara situationer i vardagen som att gå och handla, hämta och lämna barnen på förskola, gå till jobbet eller fika med vänner förändras när individen tvingas tänka om för att känna sig trygg och bevara sitt skydd (Allmänna barnhuset, 2009, s. 16).

Weinehall och Jonssons (2009) studien redogör för kvinnor som lever med skyddade personuppgifter. De har använt sig av observationer och både enskilda och gruppintervjuer för att få en helhetsbild av kvinnornas liv när de lever med skyddad identitet. De träffade kvinnorna vid ett flertal tillfällen under en längre tid för att se om det hade skett en förändring i kvinnornas liv. Syftet med insatserna i studien var också att bryta kvinnornas isolering och skapa ett nätverk för kvinnorna samt att de skulle få bearbeta det upplevda våldet som dem gått igenom (Weinehall & Jonsson, 2009, s. 422). Resultatet av studien visar på en förbättring i kvinnornas mående, delvis för vissa hade fått en sysselsättning men även för att de hade fått en större distans från brottet som resulterade i deras skydd (Weinehall & Jonsson, 2009, s. 423).

Även Winehall och Jonsson visar att individernas sociala liv och sociala relationer påverkas mycket av att leva med skydd. De tar upp att kvinnorna får bryta från sin familj och sina vänner när de tvingas fly och det är även svårt att skapa nya sociala relationer när man lever med skyddade personuppgifter (Weinehall & Jonsson, 2009, s. 423–426). Det lyfts också fram i rapporten från Allmänna barnhuset, att det är svårt att skapa nya relationer då individen inte kan berätta om sin nuvarande situation eftersom risken är för stor att de nya uppgifterna röjs. Detta kan resultera i att nya bekantskaper de får oftast börjar med att de måste ljuga om sitt förflutna samt att de inte kan dela med sig av sitt privatliv (Allmänna barnhuset, 2009, s. 19; Winehall & Jonsson, 2009, s. 423–426).

2.4 Individers tillit till sociala relationer och samhället

Kvinnorna i vår studie har en bristande tillit till sin omgivning då de är rädda att deras personuppgifter ska röjas. Den bristande tilliten genomsyrar deras vardag, vilket många gånger resulterar i att de undviker sociala sammanhang då de inte har någon tillit till deras omgivning.

I boken *Den svala svenska tilliten* (2013) skriver författarna om både *partikulär tillit* och *lokalsamhälletillit*. Den partikulära tilliten innefattar tilliten individer har för sin närmaste omgivning som familjemedlemmar och vänner (Trägårdh, Wallman Lundåsen, Wollebaek & Svedberg, 2013, s. 15). Lokalsamhälletilliten baseras på individens personliga erfarenheter som har skapats genom tidigare upplevelser samt specifika människor, vilket resulterat i att individens förhållningssätt har förändrats och utvecklats (Trägårdh m.fl., 2013, s. 11). Lokalsamhälletilliten är känsligare för yttre faktorer vilket innebär att den lättare kan förändras medan den partikulära tilliten är svårare att justera på då den befinner sig på ett närmare plan (Trägårdh m.fl., 2013, s. 21).

Författarna menar att tidigare forskning tyder på att den sociala tilliten är både en sårbar och tillfällig tillgång som lätt kan förändras av olika händelser i individens liv (Trägårdh m.fl., 2013, s. 11). Detta ligger i linje med vad moralfilosofen Sissela Bok (1979) skriver om att tillit är både dyrbar och sårbar, vilket innebär den är både lätt och förlora samt svår att vinna åter (Bok, 1979). Tillit till sin omgivning är viktig eftersom tillit fungerar som ett socialt klister som håller samman individer i familjer, samhällen, företag och organisationer. Utan detta sociala klister blir individen isolerad från det sociala sammanhanget då individen har misstro till sin omgivning (Trägårdh m.fl., 2013, s. 10).

Rapporten från Allmänna barnhuset nämner att individer som lever med skyddade personuppgifter ständigt blir påmind om att de måste gömma sig. De behöver inte bara gömma sig från förövaren utan även från individer som möjligen skulle kunna röja var de befinner sig, vilket gör att individen är ständigt misstänksam och saknar tillit till sin omgivning. Precis som i denna rapport så pratar Bok och Trägårdh m.fl. om att följden av bristande trygghet kan leda till att individen är ständigt rädd och isolerar sig vilket påverkar individens vardag (Allmänna barnhuset, 2009, s. 16–17; Bok, 1979, s. 135–138; Trägårdh m.fl., 2013, s. 10).

Allmänna barnhuset poängterar att vänskapsrelationer bland annat bygger på tillit och ärlighet vilket individerna som lever med skyddade personuppgifter inte kan riskera då de ständigt måste tänka på sin trygghet och kan därför inte anförtro sig till nya kontakter. Denna bristande tillit kan resultera i att individerna tvingas ljuga för sin omgivning (Allmänna barnhuset,

2009, s. 16–17). Bok menar att lögnen betraktas som ett ingrepp på sin integritet och att de individer som ljuger förlitar sig på makten som lögnen medför över situationen när de ljuger. Kommer den andra personen på lögnen brister tilliten mellan dem. Både Allmänna barnhuset och Bok menar att individer tvingas ljuga för att bibehålla sin trygghet (Allmänna barnhuset, 2009, s. 16–17; Bok 1979, s. 38–39).

2.5 Identitetsskapande efter trauman

Identiteten är något som skapas kontinuerligt i individers liv. När då många individer ofta tvingas till skyddade personuppgifter resulterar det i en del begränsningar i vad individen kan och inte kan göra för att kunna skydda sin identitet. Denna begränsning grundar sig även i individens bristande tillit till sin omgivning.

Van Dijks och Fohrings studie är särskilt relevanta för vår studie då de tar upp hur individens utsatthet påverkar deras identitetsskapande när de utsätts för ett trauma. De menar att när individen utsätts för maktlöshet samt sårbarhet kan det resultera i att offrets identitet begränsas. Offerrollen som individen antar identifieras med svaghet vilket kan bidra till en del av identitetsskapandet. Dessa påtryckningar från samhället påverkar brottsoffret, vilket kan resultera i att individen antar samma övertygelse om offerrollen som samhället har och det kan i sin tur påverka individens självbild (Fohring, 2018; Van Dijk, 2009). Fohring tar också upp att i samhället finns det en underliggande syn att individen ska ”komma över händelsen” och vara en överlevare vilket är problematiskt då kravet på att ses som svag väger tungt, genom detta förhållningssätt förnekas också offrens rätt att sörja. Egenskaper som kan träda fram genom offerskapet är bland annat depression, ilska samt tillbakadragande, vilket är naturliga följder för den traumatiska incidenten individen utsätts för (Fohring, 2018, s. 154–159).

En forskning som ligger nära vårt forskningsområde är Exley och Letherbys (2001) studie som handlar om erfarenheter från människor som drabbats av sjukdomar och diagnoser som påverkat deras liv och vardag. De undersöker hur individerna som drabbas av sådana störningar i livet hanterar sitt jag i relation till sig själv och i förhållande till andra (Exley & Letherby, 2001). Studien kommer fram till att det är en komplex situation för individen när den drabbas av en kris eftersom de både vill bli erkända i samhället för det som de drabbats av, men samtidigt ta avstånd från sina sjukdomar och diagnoser eftersom de inte vill att dessa ska bli deras huvudsakliga identifikationskälla (Exley & Letherby, 2001, s. 128).

Känsloarbetet hos dessa människor är en viktig del av deras liv då de vill bibehålla vad de uppfattar som sin autentiska identitet trots den störning av livscykel de drabbats av. Det var också ett sätt att bekräfta deras identitet om att de var en del av samhället och att de inte bara var individer som var dödssjuka och kopplas ihop med deras diagnoser och sjukdomar (Exley & Letherby, 2001, s. 125, 129).

Författaren Bo Nilsson (2003) tar upp vad det innebär att vara ett brottsoffer och hur samhället ser på dem. Alla förstår på något sätt hur svårt det är för ett brottsoffer och att de kan ha tappat tilliten till omvärlden (Nilsson, 2003, s. 115–116). Med media och samhällets syn på brottsoffer så ligger det en betungande last över hur de ska bete sig och leva för att betraktas och bli betrodda som brottsoffer. På grund av deras förflutna läggs de in i offerfacket och därav begränsas deras handlingsutrymme, vilket gör att ett identitetspolitiskt problem uppstår i samhället när man i politiken pratar om offerskapets svårigheter och behov av hjälp. Det blir allt svårare för enskilda individer att producera en identitet som är fristående från den offentliga retorik som finns i samhället och därför fastnar lätt individer i rollen som missgynnad och utsatt (Nilsson, 2003, s. 125–126).

Olof Semb (2011) tar upp ovanstående i sin doktorsavhandling när han problematiserar för vad individens psykiska och fysiska mående kan resultera i. När en individ utsätts för en traumatiserande händelse utvecklas det oftast en reaktion i form av depression (Semb, 2011, s. 6–7). En depression kan resultera i *posttraumatiskt stressyndrom* (PTSD) och denna mentala påfrestning påverkar hela individens vardag och framtid. När individen drabbas av PTSD kan det resultera i undvikande av vardagliga situationer som påminner individen av det som den har utsatts för, vilket kan leda till psykiska och fysiska besvär i framtiden. Symtomen av PTSD påverkar individens liv och kan göra att individen isolerar sig från sin omgivning för sociala sammanhang kan vara påfrestande (Semb, 2011, s. 6–8). Brottsoffrets subjektiva tolkning av traumat påverkar individen både psykologiskt, som existentiella känslor som är förknippade med traumat och outhärdlig mental smärta, vilket förhindrar individens identitetsskapande att utvecklas positivt (Semb, 2011, s. 12).

2.6 Sammanfattning av tidigare forskning

Den tidigare forskning vi har valt lyfta fram bidrar till att synliggöra vår studies forskningsområde vilket är hur individers identitetsskapande och deras tillit till omgivningen

påverkas av traumatiska händelser i livet. Vi började med att introducera läsaren om samhällets förväntningar och syn på brottsoffer och hur brottsoffer har varit stigmatiserade i samhället (Christie, 1986; Fohring, 2018; Van Dijk, 2009). Därefter tar vi upp forskning om konsekvenser som kommer av att leva med skyddade personuppgifter (Allmänna barnhuset, 2009; Weinehall & Jonsson, 2009). Dessa två delar är grunden till vårt forskningsområde. Genom dessa vill vi ge läsaren en djupare insikt om det som kommer belysas i vår studie. Vår studie belyser endast kvinnornas upplevelser av att leva med skyddade personuppgifter och kvinnorna har även en gemensam bakgrund om att de alla lever skyddat från en man så därför belyser vi i nästkommande avsnitt, studier som tar upp könsmaktsperspektivet om kvinnornas roll i samhället som förtryckta i förhållande till männen (SOU, 2004:121). I denna del tar de även upp två olika perspektiv på mäns våld mot kvinnor där de ser olika på om våldet är en normalitet eller inte (Tham m.fl., 2011, s. 560; Westerstrand, 2010, s. 8–9). Under denna del visar även forskningen att de kan se en tydlig maktstruktur i samhället (Nybergh m.fl., 2013).

Tillit är något som genomsyrar vårt forskningsområde då det är en grund som brottsoffer saknar till sin omgivning och till samhället och därför lyfter vi forskning om hur tillit uppkommer och vilka följder det kan få om tilliten brister. Eftersom tilliten till omgivningen är viktig då funktionen är som ett socialt klister som håller samman individer i familjer, samhällen, företag och organisationer (Trägårdh m.fl., 2013, s. 10). Slutligen redogörs för tidigare forskning om identitetsskapande då brottsoffers utsatthet påverkar deras identitetsskapande när de har utsatts för ett trauma. Eftersom offerrollen i samhället identifieras som svag kan det bidra till en förvrängd självbild då samhället ser på brottsoffer från ett annat perspektiv än vad individerna kan och vill identifiera sig med (Fohring, 2018; Nilsson, 2003; Van Dijk, 2009).

Med vår studie avser vi fylla den kunskapslucka som finns om hur individerna själva upplever sin förändrade livssituation efter de blivit tilldelad skyddade personuppgifter och hur deras identitetsskapande och vardag ser ut. Det är forskningsetiskt känsligt att studera individer som lever med skyddade personuppgifter och vi tror det är en av förklaringarna till varför det inte finns så mycket tidigare forskning och kunskap i samhället om individernas upplevelser av att leva med skyddade personuppgifter. Vi vill med vår studie fylla denna kunskapslucka och även kanske öppna upp för vidare forskning inom området.

3 Teoretiska perspektiv

I avsnittet nedan kommer vi presentera de teoretiska perspektiven och begreppen vår studie utgår från. Eftersom vår studie handlar om individers identitetsskapande och deras tillit i vardagen har vi valt att utgå från sociologerna Anthony Giddens och Erving Goffman då deras perspektiv och begrepp ligger nära vårt forskningsområde. Två centrala begrepp inom delar av Giddens perspektiv är tillit och trygghet och hur dessa begrepp påverkar individens vardag i det moderna samhället och hur viktig vardagliga rutiner och tillit är för att upprätthålla tryggheten inom sig (Giddens, 1996; Giddens, 1999; Giddens, 2007). Slutligen kommer vi belysa Goffmans teori om stigma och det dramaturgiska perspektivet. Där redogör vi för hans syn på hur individen kan tänkas förhålla sig i olika miljöer av relevans för vår studie (Goffman, 1972; Goffman, 2014). Perspektiven nedan kommer hjälpa oss att analysera det insamlade materialet.

3.1 Anthony Giddens

3.1.1 Tillit, risk och abstrakta system

Giddens benämner samhället idag som ett *skenande samhälle* där det finns nya risker, osäkerheter och många valmöjligheter. Han menar att vi idag lever i ett samhälle där det är snabba förändringar och de traditionella formerna av tillit har upphört då vi idag lever i ett mer globaliserat samhälle där vi påverkas av människor vi inte ser eller träffar (Giddens, 2007, s. 128). Giddens menar att vi ständigt måste reflektera över de omständigheter vi lever under och de benämner han som *social reflexivitet*. Han nämner även att *risk* och *tillit* är nära sammankopplade till varandra då vi individer behöver ha tillit till olika myndigheter för att vi ska kunna hantera de risker som är runt om oss på ett effektivt sätt (Giddens, 2007, s. 128–129). *Abstrakta system* är enligt Giddens system som bygger på någon form av professionell expertis. Denna tillit bygger på att personen i många fall inte träffar de som har ansvar för denna expertishjälp (Giddens, 1996, s. 84). Giddens benämner tilliten till abstrakta system som, *ansiktslösa åtaganden* och motsvarigheten till det är tillit till individer som upprätthålls genom fysiska möten och det benämns som, *åtagande med ansikte* (Giddens, 1996, s. 81).

Enligt Giddens handlar tilliten till abstrakta system om att ”kalkylera möjliga vinster och risker” (Giddens, 1996, s. 85), dock tvingas individerna i samhället att förlita sig på dessa system eftersom de abstrakta systemen får samhället att fungera. I vardagliga situationer blir

individen indragen i ett eller flera expertsystem och tvingas därför förlita sig blint på samhällets expertsystems förmågor då individen har en tro om att systemen fungerar som de ska (Giddens, 1996, s. 34). Om systemets förmågor brister tappar individen tillförlitligheten till systemen, vilket kan leda till att individerna tar avstånd och försöker lösa det på egen hand utan expertishjälp (Giddens, 1996, s. 90). En del beslut individen tar i livet grundar sig på tidigare upplevelser som på ett eller annat sätt har påverkat individen och ligger därför till viss del till grund för beslutet den tar. Det finns olika grader och sorter av tillit som ligger till grund för många beslut som behöver tas i vardagen. Bara för man har tillit resulterar inte det nödvändigtvis till medvetna beslut utan det handlar mer om en mental inställning som ligger till grund för besluten. Detta har en anknytning mellan personlighetsutveckling, tillit och den psykologiska tryggheten som innebär tillitsfulla attityder gentemot specifika personer, system och situationer i samhället (Giddens, 1999, s. 29–30).

3.1.2 Ontologisk trygghet

Den *ontologiska tryggheten* och tilliten till samhällets abstrakta system är förbundna med varandra (Giddens, 1996). Tillit och ontologisk trygghet är dock nära psykologiskt besläktade. En central del av begreppet tillit bygger på en känsla av att personer och föremål är pålitliga, vilket är grundläggande för känslan av ontologisk trygghet. Ontologisk trygghet är ett emotionellt fenomen som har sina rötter i det omedvetna och den ontologiska tryggheten är en viktig faktor för att individen ska känna sig trygg i sig själv (Giddens, 1996, s. 91). Giddens menar det är viktigt att belysa psykoanalytiker Erik H. Eriksons perspektiv och insikter om tillitens betydelse under barnets uppväxt. Erikson menar att *den grundläggande tilliten* ligger i hjärtat av den bestående *jag-identiteten* och tilliten till andra byggs upp av en inre känsla av trovärdighet som sedan utvecklas till en stabil identitet hos individen (Giddens, 1996, s. 92–93).

Om en individ inte utvecklar en grundläggande tillit eller om individens innersta osäkerhet inte begränsas kan individen utveckla en existentiell ångest (Giddens, 1996, s. 97). Man måste förstå ångest i relation till trygghetssystemet som finns hos individen och man bör skilja på begreppen *ångest* och *rädsla*. Rädsla är en reaktion som individen utvecklar mot ett konkret objekt, såsom ett specifikt hot. Medan ångest är ett generaliserat känslotillstånd hos individen och kan bero på individens kunskap och maktkänsla i förhållande till sin yttre omgivning och verklighet. Giddens menar att vi kan förstå ångest som ett *omedvetet* tillstånd av rädsla, dock

kan ångest också upplevas *medvetet* men då vet också individen varför den har ångest medan den omedvetna ångesten bara kan komma smygandes på individen utan orsak (Giddens, 1999, s. 57). Ett ständigt psykologiskt behov som individen har är tillit till andra, då individer blir lugna av andra människors pålitlighet och hederlighet. *Rutiner* i vardagen och ontologisk trygghet är via vanans makt nära sammankopplade tillsammans (Giddens, 1996, s. 95–96). Genom barndomen försöker omsorgspersoner bygga upp rutiner i barnets liv som sedan kommer leda till psykologiska fördelar när barnet växer upp. Dessa små dagliga rutiner kommer att ha ett starkt samband med en känsla av trygghet i livet och när dessa rutiner bryts kommer en känsla av oro och ångest slå till för individen och i samband med detta kan personligheten förändras (Giddens, 1996, s. 96).

Vardagliga rutiner, tillit och ångest är nära sammankopplade till varandra anser Giddens. För att man ska strukturera upp sin tillvaro behöver man rutiner menar Giddens och det fungerar även som ett skydd mot ångest och det är även det som håller ihop vardagslivet (Giddens, 1999, s. 57–58). När en individ blir fråntagen sina rutiner i vardagen blir den medveten om hur viktiga ens rutiner är i livet. Det är kritiska situationer och drastiska förändringar i individens vardagsliv som gör att individen inte kan upprätthålla sina rutiner i vardagen och det är sådana omständigheter som kan göra att många individer kan få långtgående konsekvenser i vardagen som att känna meningslöshet. När dessa individers *basala trygghetssystem* hotas påvisar de flesta tillbakagående förändringar och vardagen och framtiden blir allt svårare att klara av (Giddens, 1999, s. 56–61, 153).

3.1.3 Ödesdigra ögonblick

I det moderna samhället lever individer i en miljö av möjligheter och risker (Giddens, 1999, s. 133). *Ödesdigra ögonblick* är enligt Giddens sådana situationer eller omständigheter där individen måste ta ett omfattande beslut som gäller deras framtid och ödesdigra ögonblick kan få stora konsekvenser för en individ eller grupp. Dessa ögonblick inträffar på grund av händelser i individens liv vare sig individen vill det eller inte. När en individ blir utsatt för ett brott står den vid ett vägskäl och måste ta ett avgörande beslut för sin framtid (Giddens, 1999, s. 137–138). Den berörda individen kan ta hjälp av abstrakta system såsom myndigheter för en riskbedömning, men i slutändan är det den berörda individen som måste ta risken och de konsekvenserna som medföljer beslutet (Giddens, 1999, s. 276).

Dessa ödesdiga ögonblick är ett hot mot individens *skyddshinna* som är “det defensiva skydd som filtrerar bort potentiella faror från den yttre världen och som psykiskt bygger på grundläggande tillit” (Giddens, 1999, s. 276). Det är i sådana situationer som individen måste gå in i något nytt med insikten om att det beslut som tas kan göra det svårt att ta sig tillbaka till gamla banor. Dock är det inte så det alltid går fel i ödesdiga ögonblick men det som är svårt med *riskmiljön* är att straffen som följer om man gör fel, är svåra att handskas med då det är *högkonsekvensrisker* det handlar om (Giddens, 1999, s. 139).

3.1.4 Kroppen och självförverkligande

Ett problem som har uppkommit med samhällets utveckling är enligt Giddens individens sökande efter *självidentiteten* (Giddens, 1999, s. 94). Självidentiteten skapas genom *självreflexivitet*, denna reflexivitet sker medvetet utifrån individens bakgrund och genom denna bakgrund hittar individen sin livsstil och agerar i enlighet med den (Giddens, 1999, s. 13, 276). Självidentiteten är inte given utifrån resultatet av individens handlingar utan det är något som rutinmässigt måste skapas och bevaras via individens reflexiva handlingar (Giddens, 1999, s. 67). Med Giddens utgångspunkt i Janette Rainwaters beskrivning av vad självterapi är kan man tolka självförverkligande som en balans mellan möjligheter och risker. Individen måste släppa taget om det förflutna för att kunna befrias från förtryckande vanor, vilket genererar fler möjligheter för självutveckling. Om man inte bryter förtryckande vanor kan de leda till etablering av beteendemönster (Giddens, 1999, s. 98).

Kroppens medverkan i vardagens interaktion med andra spelar en stor roll för att bibehålla en sammanhängande känsla av självidentiteten (Giddens, 1999, s. 45, 276). Under kroppens alla ytliga drag finns något som Giddens benämner som kroppens *framträdande* och det kan vara hur individen klär sig och smyckar sig. Kroppens *uppträdande* hör mycket ihop med hur individen använder sitt framträdande i dagliga möten med andra (Giddens, 1999, s. 122–123). Att sminka och klä sig på sitt eget sätt har länge varit ett medel för individualisering, en del människor klär och sminka sig för att passa in i olika sammanhang och en del gör det för att sticka ut från mängden. I vissa vardagliga situationer har det kroppsliga framträdandet och uppträdandet en stor betydelse (Giddens, 1999, s. 123). Framträdandet har länge varit en *social identitet* snarare än en *personlig identitet*. Hur vi använder vårt kroppsliga framträdande är ett uttryck för hur vi vill att andra ska uppfatta oss och hur vi vill vara och därför är det av en stor betydelse för självets reflexiva projekt. Individen anpassar på ett

naturligt sätt sitt kroppsliga framträdande och uppträdande efter de olika krav som sociala miljöer har. Giddens menar att individen inte bara måste interagera med andra i dessa olika miljöer utan också upprätthålla det relevanta beteendet i de olika sammanhangen (Giddens, 1999, s. 123).

3.2 Erving Goffman

3.2.1 Stigma

Inom varje samhälle finns kategoriseringar av människor och varje samhälle avgör vilka medel som tillskrivs i varje *kategori* samt vilka egenskaper som är betecknade som vanliga och naturliga för medlemmarna inom varje kategori. Varje kategoris *sociala miljö* bestämmer vilka människor som befinner sig i varje uppdelad kategori. Det finns *sociala spelregler* inom miljön som hjälper till att bestämma vilka människor som ska vara inom kategorierna (Goffman, 1972, s. 11). När en främmande individ kommer in i ens närvaro ska man direkt kunna kategorisera individen och fastställa vissa egenskaper hos individen, alltså individens *sociala identitet*. De individer som är inom kategorin blir förvirrade när en främmande individ kommer in i deras närvaro och avviker från deras sociala regler och de söker därför efter en förklaring till varför främlingen har ett avvikande beteende. Främlingen själv anser sig inte vara annorlunda och därför uppstår det en konflikt mellan främlingens faktiska sociala identitet och den tillskrivna sociala identiteten. När individen blir stämplad som ovan det är då det uppstår ett *stigma* (Goffman, 1972, s. 12).

Stigma är något Goffman anser man kan se på med olika perspektiv. Är det så att stigmat är synligt eller känt av andra är individen *misskrediterad* men är stigmat inte känt av andra och osynligt är individen *misskreditabel*. Det är viktigt, enligt Goffman, att det är en skillnad mellan dessa begrepp även fast en stigmatiserad individ med stor sannolikhet har varit med om bägge situationerna (Goffman, 1972, s. 13–14).

När interaktionen mellan den stigmatiserade och de normala börjar brukar de inte känna varandra personligen. Att klara av ett stigma är ett grundläggande drag i samhället där vi stereotypiserar och profilerar av de normativa förväntningar vi har till varandras uppträdande. Det är vanligt att opersonliga kontakter mellan främlingar utsätts för stereotypa reaktioner men dessa kategoriserade attityder brukar blir bättre desto mer dessa individer lär känna varandra och då brukar de istället ersättas med sympati och förståelse för den stigmatiserade

(Goffman, 1972, s. 59). *Jag-identiteten* är ett subjektivt, reflexivt fenomen som måste finnas där för individen som har en identitet som är ifrågasatt. En del personer som lever med skyddade personuppgifter använder fiktiva namn för att inte bli upptäckta och på så sätt lösgör de sig från sin personliga identitet, vilket gör att de tappar en del av *jaget* och deras identitet. Begreppet social identitet gör det möjligt att behandla själva stigmatiseringen i sig och den personlig identiteten är till för att behandla informationskontrollens roll när vi hanterar ett stigma (Goffman, 1972, s. 112).

3.2.2 Intrycksstyrning

Det dramaturgiska perspektivet som är Goffmans perspektiv på hur han ser på världen vi lever i som en teater. Till vardags presenterar vi oss i olika sociala sammanhang, för olika personer och på olika platser. Goffman menar att genom att vi spelar olika *roller* till vardags när vi presenterar oss påverkar vi hur andra ser på oss och det kan leda till att våra identiteter förändras till slut (Goffman, 2014). Den framställda rollgestalten är något som Goffman pratar om och det är *jaget* man ser när man betraktar sig själv och bör därför betraktas som det (Goffman, 2014, s. 218–219).

När man träffar nya personer skaffar vi oss information om varandra för vi ska kunna veta hur vi ska bete oss och den informationsinhämtningen sker vid första mötet med personen. Goffman pratar om att den social situationen för en individ är som ett *framträdande* på scenen där *intrycksstyrning* sker mellan dessa individer. Där kan individen påverka andras intryck om sig själv genom att välja vad de sänder ut för information (Goffman, 2014, s. 11–12). Genom intrycksstyrning upprätthåller individen sin *personliga fasad* som är den fasad individen bär med sig och som är kännetecknen för individen. De stimuli som Goffman delar upp den personliga fasaden i är *uppträdande* och *manér*. Uppträdande är de saker som individen använder för att upplysa om dess sociala status såsom kläder eller bil. Manér är individens kroppsspråk och gester som den använder vid framträdande (Goffman, 2014, s. 30–31). Det förväntas att individens manér och uppträdande ska överensstämma för att *publiken* ska kunna bilda sig en enig och trovärdig uppfattning om individen och kunna godkänna eller underkänna föreställningen och rollen som gestaltas. Publiken har en central roll hos Goffman eftersom man behöver en publik för att kunna spela teater (Goffman, 2014, s. 31).

3.2.3 Den främre-och bakre regionen

Eftersom Goffman ser på världen vi lever i som en teater delar han in den i *regioner*. Dessa regioner är *främre- och bakre regionen*. Den främre regionen är där framträdandet äger rum och individen försöker upprätthålla och gestalta vissa normer. I en kontextuell anslutning till den främre regionen kommer den bakre regionen och det är där individen kan slappna av och gå ur sin rollgestaltning samt släppa sin fasad som den bär under framträdandet. Den främre regionen kan vara nya sociala sammanhang där individen ska presentera sig och integrera med andra och gå in i en roll för att upprätthålla sin identitet. Alla är inte bekväma att inta roller och vara i den främre regionen och därför kan många individer tycka det är skönt att befinna sig i hemmet som är den bakre regionen. Hemma kan man släppa på sin personliga fasad och vara sig själv och slappna av då publiken inte är inom synhåll (Goffman, 2014, s. 97–102).

När en individ spelar samma roll inför samma publik vid olika tillfällen kan det uppstå ett socialt samband mellan individen och publiken (Goffman, 2014, s. 23). Det är inte bra om samma publik ser individen spela olika roller och det kan därför vara av intresse för individen att dela upp sin publik så att inte det sker. För en lyckad dramaturgisk framställning behöver individen försöka skaffa sig *kontroll* över den främre regionen och lyckas inte individen bevara den kontrollen uppstår en situation där individen inte vet vilken roll den ska gestalta. Ett sätt att skilja sig från sin publik är att flytta till en annan stad och börja om vilket ger möjlighet att börja gestalta en helt ny roll. Goffman menar att individen kan styra framträdande (Goffman, 2014, s. 121–122). Om individen har en noggrann planering av sitt framträdande kan den lägga in en paus mellan framträdandena för att ställa om sig fysiskt och psykiskt i de olika personliga fasaderna som visas upp i framträdande. Dessa framträdanden sker även i olika främre regioner för att hålla isär publiken (Goffman, 2014, s. 123).

4 Metod

I denna studie undersöker vi hur kvinnor som lever med skyddade personuppgifter ser på sin vardag, identitet och tillit till individer i deras närmaste omgivning samt till samhället. Våra frågeställningar i studien riktar sig mot kvinnornas egna upplevelser och deras egen förståelse av hur det är att leva med skyddade personuppgifter så därför används i denna studie en kvalitativ metod. I nedanstående avsnitt redogör vi för den kvalitativa ansats vi har valt och vårt urval av informanter. Vi redogör även för hur vi bearbetat materialet med hjälp av de metodologiska verktyg vi valt att arbeta med och löpande sker ett resonemang om deras begränsningar. Vi kommer avslutningsvis redovisa för de etiska överväganden som gjorts och vilka analytiska verktyg vi använt oss av.

4.1 Ansats

I denna studie har vi valt en fenomenologisk ansats vilket innebär att vi har utgått ifrån en fenomenologisk grundläggande syn i studien. Inom fenomenologi studerar man objektet som fenomen och försöker tolka samt förstå hur människor upplever fenomenet och tillskriver dem mening. Syftet med livsvärldsforskning är att upptäcka, klargöra, analysera, förstå och beskriva betydelsen av fenomenet man studerar, såsom den framstår för individerna (Dahlberg, Dahlberg & Nyström, 2008, s. 95–96). Den ansatsen passar vår studie bäst då vi har ett subjektivistiskt synsätt och integrerar med aktörerna via intervjuer för att kunna förstå deras upplevelser utifrån deras berättelser om hur det är att leva med skyddade personuppgifter (Aspers, 2011, s. 29–30). En viktig faktor inom fenomenologin är att visa öppenhet och respekt för det som studeras. Öppenhet påvisar att man vill bedriva forskningen på fenomenets vägnar och visar därmed en respekt och en viss ödmjukhet mot fenomenet (Dahlberg m.fl., 2008, s. 97–98). Det har vi förhållit oss till när vi varit i kontakt med informanterna, då vi vill att de ska känna att vi lyssnar, ser och förstår dem så att de känner sig bekväma att öppna upp sig för oss och berättar om deras liv.

4.2 Intervju med kvinnor som lever med skyddade personuppgifter

Vi har använt oss av intervjuer som är en etnografisk metod för att samla in vårt empiriska material. Genom att använda oss av intervjuer får vi tillgång till personliga och detaljerade berättelser av informanterna samt så kommer vi närmare och får en förståelse för aktörerna som studeras. Eftersom dessa kvinnor lever med skyddade personuppgifter och inte vill synas i större sammanhang var observation helt uteslutet som metod (Aspers, 2011, s. 139).

Innebörden av etnografisk forskning är att forskaren kommer fram till en förklaring som har uttryckts genom teori och som är grundad i meningen hos aktörerna som studeras och i denna studie handlar det om kvinnor som lever med skyddade personuppgifter (Aspers, 2011, s. 13).

4.2.1 Urval

Det empiriska material som ligger till grund för vår studie är intervjuer med kvinnorna som lever samt har levt med skyddade personuppgifter. Vi har valt kvinnor eftersom de är överrepresenterade med 59,2 procent när det kommer till personer som lever med skyddade personuppgifter enligt Skatteverk (Personlig kommunikation, 15 maj 2020). I urvalet var vi endast intresserade av kön och inte ålder, etnisk bakgrund eller familjesituation då vi anser att dessa bakgrundsfaktorer inte har en påverkande effekt på vårt urval. Informanterna kan ha olika preferenser som kan påverka insamlingen av materialet. Könet på intervjupersonen och informanterna kan vara av betydelse då det kan skapa en känsla av trygghet samt otrygghet. En del forskning tyder på att det kan vara en fördel att intervjupersonen och informanten är av samma kön (Flood, 2008, s. 353) medan en del forskning menar att det är lämpligare om de är av olika kön (Way, 2011, s. 80). Könsaspekten är av betydelse i denna studie då många av kvinnorna känner sig otrygga av mäns närvaro och därav har det varit en fördel att vi är kvinnor.

Innan vi började med studien så undersökte vi inom vårt forskningsområde för att få en större inblick och kunskap. Vi kontaktade bland annat skyddade boenden, brottsofferjourer samt kvinnojourer i Sverige för att skapa oss en uppfattning. Vi ville få en uppfattning om vad vi skulle tänka på när vi var i kontakt med kvinnorna för att de skulle känna en trygghet och kunna öppna upp om sina upplevelser för oss i intervjuerna. Vi valde att kontakta verksamheter som arbetar aktivt för att hjälpa utsatta människor. Vi fick kontakt med en kvinna som arbetade som skyddskonsulent på ett företag som jobbar med skyddade boenden och hon bidrog med tips och råd om hur vi kan tänka gällande informanternas sekretess och säkerheten då det är en viktig faktor i vår studie. Hon har varit en *nyckelinformant* till vår studie och bidragit med viktig information som varit till stor hjälp. En *nyckelinformant* är en person som har kunskaper inom området och bidrar med information, tips och råd inom fältet (Bryman, 2016, s. 524).

Vårt fält har varit svårt att få tillgång till eftersom det är en sluten miljö, vilket gör att det är svårt att få tillträde och denna problematik resulterade i att vi fick använda oss av ett snöbollsurval, som är en typ av icke-slumpmässigt urval. Ett snöbollsurval utgår ifrån att man initialt tar kontakt med en person som fungerar som en *gatekeeper* och som sedan introducerar oss för nya människor inom fältet som är relevanta för undersökningen (Aspers, 2011, s. 95–96). Vår nyckelinformant tipsade om en grupp med kvinnor som lever eller har levt med skyddade personuppgifter och genom denna grupp fick vi kontakt med en kvinna som lever med skyddade personuppgifter och hon har i sin tur fungerat som vår gatekeeper.

En gatekeeper är en person som har en högre position och status inom fältet och det är oftast den som bestämmer om vi som forskare får tillträde till fältet (Aspers, 2011, s. 119). Genom gatekeepern fick vi tillgång till fältet samt en möjlighet att nå ut till kvinnorna som lever under skydd. Det är därför svårt att generalisera vårt resultat till andra miljöer samt situationer då vi har ett litet urval samt utgår från kvinnornas subjektiva berättelser vilket innebär att studiens externa validitet är låg. Det gäller även externa reliabiliteten då kvalitativa data är svår att replikera (Bryman, 2016, s. 466, 484).

Vårt empiriska material består av nio transkriberade intervjuer på ungefär 540 minuter med våra informanter. Vid ett av intervjutillfällena skedde det dock ett tekniskt fel när materialet skulle sparas ner på datorn, vilket innebar att inspelningen försvann. Vi har valt i samråd med vår handledare att inkludera en sammanställning av intervjun, som gjordes av personen som höll i intervjun, direkt efter det tekniska felet upptäcktes. I sammanställningen ingår det anteckningar som fördes under intervjun samt en minnesbild om vad informanten berättade under intervjutillfället. Vi har med sammanställningen i vårt analysmaterial men kommer dock inte inkludera citat från den eftersom det inte är informantens egna ord som framförs utan det är en sammanställning som gjordes från hennes intervju. Vi hade ursprungligen tio inbokade intervjuer, men en kvinna dök aldrig upp vid intervjutillfället. Mot bakgrund av de omständigheter som de kvinnor som vi intervjuer lever under så valde vi att inte försöka arrangera ytterligare ett intervjutillfälle, i och med detta har studien ett visst bortfall.

4.2.2 Insamlingsmetod

Innan vi började intervjua informanterna gjorde vi en pilotstudie för att testa våra frågeställningar. Pilotstudien bidrog till att vi begränsade antalet frågor samt specificerade frågorna i syfte att skapa en tydlighet i vad vi vill belysa samt undersöka i vår studie. Vi har använt oss av semistrukturerade intervjuer för insamling av vårt material. Denna modell av intervju har vi valt för att det skapar ett utrymme för informanterna att svara med egna ord om deras erfarenheter och upplevelser av fenomenet. Vår studie har en teoretisk utgångspunkt och därför har vi valt en semistrukturerad intervju och inte en ostrukturerad då det är lätt att komma bort från studien syfte och frågeställningar. Genom vår intervjuguide har vi styrt samtalet men ändå visat en öppenhet gentemot informanterna (Bryman, 2016, s. 562–563).

När vi utformade intervjuguiden (se bilaga 2) har vi utgått från studiens syfte, frågeställningar och de teoretiska perspektiven vi har i studien. Det finns inget som säger att dessa förvalda frågor behövde komma i en viss ordning och nya frågor och följdfrågor kunde komma upp under intervjuens gång (Aspers, 2011, s. 143). Vi har medvetet valt att ställa mer känsliga frågorna som exempelvis om kärleks- och familjerelationer längre in i intervjun då informanterna förhoppningsvis känner sig mer bekväma att öppna upp sig. Vi har varit noga med att utforma frågorna utifrån informanternas livsvärld och inte använda teoretiska begrepp som är svåra att förstå såsom självidentitet och rollblandning (Aspers, 2011, s. 148–150). Frågorna vi ställt till informanterna har utgått från våra valda teman som är *identiteten*, *sociala relationer* och *trygghet*. Samtliga informanter har fått samma frågor dock i olika ordning och olika följdfrågor beroende på deras svar. Vi menar därför att den interna validiteten är hög då vi utgick ifrån våra frågeställningar när vi utformade intervjuguiden och vårt empiriska material därmed innehåller det vi vill besvara med våra frågeställningar (Bryman, 2016, s.465).

4.2.3 Genomförandet

Det var många av våra informanter som inte ville träffas eftersom de inte kände sig trygga och har en allmänt bristande tillit till sin omgivning. Det finns en rädsla hos informanterna att deras uppgifter ska röjas, därför föredrog majoriteten av dem att göra intervjun över telefon för de skulle känna sig tryggare. Detta resulterade i att vi bokade in fysiska intervjuer med de som ville träffas och telefonintervjuer med de som inte ville träffas.

Dock drabbades Sverige av en coronapandemi och regeringen och myndigheter uppmanade människor att hålla sig hemma så mycket som möjligt och universiteten i Sverige ställdes om till online undervisning (Folkhälsomyndigheten, u.å.).

Detta gjorde att vi fick tänka om hur vi skulle samla in materialet och valde därför ställa om till online-intervjuer. Vi valde att använda Zoom för samtliga intervjuer eftersom det var en enkel plattform att arbeta med och använda för både oss samt informanterna och de kunde själva välja om de ville delta genom ett visuellt eller icke-visuellt samtal (Zoom, u.å.).

Fördelen att använda online-intervjuer är att vi och informanterna endast behövde ha tillgång till dator med internet, vi sparade även både tid och pengar eftersom ingen behövde ta sig till en fysisk plats utan intervjun kunde göras hemifrån (Cheng, 2016, s. 4). Nackdelen med att inte träffa informanterna på en fysisk intervju är att vi inte kunde se kroppsspråket och ansiktsuttryck på de som inte visade sig på bild och därför fick vi vara extra lyhörda och lyssna på deras röstlägen (Cheng, 2016, s. 5–7).

Intervjuerna gjordes enskilt men för att få en större överblick transkriberade vi varandras intervjuer. Vi fick genom inspelningen tillgång till att lyssna på informanternas röstläge vilket gav en mer ingående inblick i informanternas berättelser om deras upplevelser av att leva med skyddade personuppgifter. Syftet med intervjuerna var att få ett öppet samtal med kvinnorna och därför valde vi enskilda intervjuer då vi ansåg det var det bästa tillvägagångssättet utifrån vår studie. Hade vi varit två som intervjuade samtidigt hade det kunnat upplevas som rörigt men även som ett förhör vilket hade varit en nackdel för studien och hade kunnat resultera i att informanterna hade slutit sig.

Vi skickade ut information till informanterna om vad Zoom är och hur intervjun kommer att gå till, vi tog även upp de etiska aspekterna igen för vi ville att de skulle känna sig trygga med online-intervjun som vi ändrade till. De behövde inte skapa ett konto med deras uppgifter så vi upplevde det var ett tryggt samt smidigt sätt eftersom de lever med skyddade personuppgifter och inte vill dela med sig av sina personuppgifter. Vid intervjutillfället hade vi vår kamera på, eftersom vi ville att informanterna skulle känna sig trygga att öppna upp om sina berättelser.

4.3 Etiska överväganden

Eftersom vår studie behandlar ett känsligt ämne och särskild risk för utsatthet har etiska överväganden och att vi behandlar uppgifterna på ett konfidentiellt sätt varit extra viktiga (Vetenskapsrådet, 2017, s. 40). De etiska aspekterna är viktiga att framföra för våra informanter så de känner sig trygga med att delta i vår studie. När vi kontaktade kvinnojourer och skyddade boenden som jobbar med tystnadsplikt har de inte lämnat ut information om enskilda individer utan vi har skickat ett informationsbrev (se bilaga 1) till dem och sedan har verksamheterna i sin tur skickat vidare informationsbrevet till informanterna som skulle kunna vara tänkbara för vår studie. De kvinnor som sedan velat delta i studien eller få mer information har därefter kontaktat oss.

Vi har varit noggranna med hanteringen av informanternas personuppgifter, vilket vi har belyst i vårt informationsbrev till kvinnorna för de skulle känna att de kunde vara med i studien utan att deras identitet skulle röjas. Innan vi började spela in våra intervjuer med informanterna informerade vi om studiens syfte, om att deltagandet är frivilligt samt att kvinnorna när som helst kunde avbryta intervjun. Vi upplyste även om att det som kvinnorna delade med sig av i intervjun endast skulle användas till just denna studie. Innan vi spelade in intervjun så inhämtade vi muntligt samtycke från informanterna för deras medverkan i studien (Vetenskapsrådet, 2017, s. 13, 17). Vi informerade om att vi kommer avidentifiera kvinnorna och använda fiktiva namn i rapporten för att inte deras identiteter ska kunna avslöjas, när vi transkriberade intervjuerna har vi även avidentifierat orter, namn på arbetsplatser och andra saker som kan kopplas till kvinnorna (Vetenskapsrådet, 2017, s. 40–41).

4.4 Kodning och analys

Eftersom vi använde oss utav plattformen Zoom när vi intervjuade informanterna underlättade det för oss när vi sedan skulle transkribera intervjun eftersom den inspelade filen fanns nedladdad på datorn. När intervjuerna är nedskrivna är det lättare att koda och analysera det insamlade materialet (Lindgren, 2014, s. 31), vilket vi även gjorde. I transkriberingen har vi skrivit ner intervjun ordagrant och vi har även skrivit med ljud såsom suckar, pauser och skratt. Dessa detaljer kan vara betydelsefulla i analysen vid de intervjuer som inte hade bild då vi inte kunde se kroppsspråk och ansiktsuttryck. Direkt efter intervjuerna skrev vi ner känslor och intryck som uppstod under intervjutillfällena för vi sedan skulle kunna gå tillbaka och undersöka dessa vid analysstillfället för att minnas intervjun. I transkriberingen har vi

benämnt intervjuaren för "I" och respondenten för "R" för att lättare se vem som sagt vad. I transkriberingen har vi skrivit ner ordagrant vad informanterna har sagt i intervjun och därför har vi endast milt redigerat i citaten i resultatdelen för det ska bli enklare att läsa (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 331).

Som vi nämnde i avsnitt 4.1 har vi en fenomenologisk ansats i studien och för att göra det transkriberade materialet mer hanterbart vid analysarbetet har vi använt oss av tolkande fenomenologisk analys (IPA) som analysmetod. Inom IPA metoden strävar man efter att få tillgång till informanternas livsvärld i en djupgående analys, då det gäller att närma sig det som man studerar för att kunna reflektera över det. Smith, Flowers och Larkin (2009) menar det handlar om att man ska ha ett flexibelt tänkande och det är processer av reduktion och revision i analysarbetet (Smith m.fl., 2009, s. 80–81). Det som IPA hjälper till med är skapa en ordning i det insamlade materialet då materialet kan vara av stor volym (Smith m.fl., 2009, s. 81).

Då vi utifrån studiens syfte vill få en inblick i hur kvinnorna ser på fenomenet som är att leva med skyddade personuppgifter är IPA-metoden lämplig då vi vill få en fördjupad förståelse av deras upplevelser. Vi har under analysens gång utgått från Smith m.fl. riktlinjer om hur IPA-metoden kan användas (Smith m.fl., 2009). Efter vi transkriberade det insamlade materialet läste vi igenom samtliga intervjuer några gånger och gjorde kommentarer i form av nyckelord i sidan på dokumentet om vad som framgick i materialet. När vi läste igenom materialet ställde vi oss frågan om vad informanterna egentligen menade och studerade om vi tolkat informanterna rätt utifrån intervjuens helhet. Därefter har vi genom våra nyckelord utgått från de teoretiska perspektiv som vår studie utgår ifrån såsom intrycksstyrning, självidentitet och ontologisk trygghet. När vi hade fått fram nyckelorden undersökte vi om det fanns några likheter och om så var fallet så slog vi ihop dem och bildade sedan kategorier och underkategorier utifrån nyckelorden.

Sedan skapade vi ett kodningsschema för att djupare kunna analysera materialet. När vi hade fört in kategorierna och underkategorierna i schemat skapade vi teman utifrån dessa. De teman vi fick fram genom kodningen var vardagen, tillit och identitet. Vi har även lyft fram huvuddragen i informanternas berättelser i form av illustrerande citat i de olika kategorierna vi har använt oss av i resultatdelen. Eftersom individualiteten är viktig har vi gått igenom och

gjort anteckningar för varje enskild informant var för sig (Smith m.fl., 2009, s. 100–101). Detta har gjorts för att kvinnornas berättelser inte ska påverkas av varandra då varje enskild upplevelse är unik. Därför jämförde vi informanternas berättelser efter vi hade lagt in allt material i ett sammanställt dokument. Denna sammanställning av kvinnornas berättelser fördes sedan in i resultatdelen.

5 Resultat

I detta avsnitt kommer resultatet av analysen redovisas och inledningsvis kommer en kort beskrivning om våra informanter och deras bakgrund. Därefter presenteras resultatet av analysarbetet i studien och där kommer en löpande beskrivning av kontextualiserade svar från informanterna att redovisas med tolkning utifrån våra teoretiska utgångspunkter. Med hjälp av detta så kommer vi att besvara vårt syfte som är att undersöka hur kvinnor som lever med skyddade personuppgifter ser på sin vardag, sin identitet och sin tillit till individer i deras närmaste omgivning samt till samhället. Den följande texten är uppdelad i tre delar i form av de teman som vi fick ut från analysen som är vardag, tillit och identitet. Varje tema har två underrubriker i varje del, där vi tar upp återkommande mönster som framkommit i kvinnornas berättelser.

5.1 De g(l)ömda kvinnornas bakgrund

Kvinnorna som deltog i studien var 30–50 år och de hade olika bakgrundshistorier till varför de levde under skydd. Fem av kvinnorna lever med sekretessmarkering som är den lägsta graden skydd, tre kvinnor lever med skyddad folkbokföring som är andra gradens skydd och en av kvinnorna har tidigare levt med skyddad folkbokföring. Några av kvinnorna har även bytt namn. En del av kvinnorna är precis i början av sin process av att leva med skyddade personuppgifter medan en del har levt med det i flera år eller har levt med skyddade personuppgifter tidigare i livet. Tiden de har levt skyddat varierar från sex månader till åtta år.

Anledningen till att kvinnorna i studien har tilldelats skyddade personuppgifter varierar. Kvinnorna har dock gemensamt att de har varit utsatta för ett eller ett flertal brott och det är en man från en tidigare relation som de gömmer eller gömde sig för. Något som bör tas i beaktande är att kvinnorna har varit utsatta av gärningspersonen och mått psykiskt dåligt långt innan de fick skyddet. Med skyddet blev deras mående sämre då de tvingades bli mer

begränsade vilket kvinnorna upplever som ytterligare ett förtryck från samhället. Ett återkommande tema i kvinnornas berättelser är att flykten från deras gärningsperson grundade sig i en längtan efter att bli fri från förtryck, men så blev inte fallet. Flertalet av kvinnorna har även barn som de tvingats fly tillsammans med, en del utav barnen lever även med skyddade personuppgifter men inte alla då mamman inte har ensam vårdnad eller av annan anledning. I några fall har även kvinnornas familj, vänner och tidigare relationer utsatts för brott av gärningspersonen.

5.2 Vardagen

Ett utav våra huvudteman i studien är vardagen och i denna del redovisas de konsekvenser som kvinnorna upplever i sin vardag då de levt skyddat och vi tar även upp saker som har påverkats i deras vardag.

5.2.1 Kvinnornas förändrade vardagsituation

I samband med att kvinnorna i vår studie blivit tilldelade skyddade personuppgifter har de behövt lämna bostad, jobb, vänner och familj och fly till en annan ort de inte haft någon tidigare anknytning till. Denna stora omställning har varit påfrestande för samtliga kvinnor när de tvingats fly ensamma eller med sina barn och börja om på nytt. Karoline berättar om hur det är att leva med skyddade personuppgifter "... jag tycker det är som att leva i ett fängelse men utan galler..." (Karoline). Hanna beskriver det som "[...] att leva skyddat önskar jag inte ens min värsta fiende, för det är inget liv att leva så här. Det tär väldigt mycket på en att leva skyddat" (Hanna). Detta beror på det finns många skyldigheter de måste förhålla sig till samtidigt som de upplever sig ha få rättigheter när de lever med skyddade personuppgifter och därtill ofta blir ifrågasatta av myndigheterna.

Kvinnorna upplever även att de stämplas som kriminella i samhället när de lever med skyddade personuppgifter trots att de inte begått något brott. De menar att detta beror på att det finns en okunskap i samhället om skyddade personuppgifter. Därför känner kvinnorna att de är tvingade till att förklara sig i många situationer att det inte är de som är kriminella och inget hemskt kommer hända någon annan i deras omgivning bara för de lever med skyddade personuppgifter. Aleksandra säger:

...ja jag har väl uppoffrat egentligen allting, för hela mitt liv försvann och jag fick inte bo kvar i min stad och jag fick flytta. Jag har förlorat mitt jobb på grund av honom, jag har förlorat min bostad och det som jag inte har förlorat är mitt liv och mina barn iallafall inte än så länge. Så det är många uppoffringar jag har fått gjort ofrivilligt [...] men jag har fått strukturera om och tänkt om i hela livet på grund av hur samhället behandlar en. De som händer är att samhället trampar på en ännu mer efter man har tagit sig ur en sådan där relation liksom... (Aleksandra)

Kvinnornas upplevda stigmatisering som sker i samhället handlar om att de upplever sig som exkluderade från samhället för de lever med skyddade personuppgifter. Sofia berättar att "Brottsoffer var jag ett kort tag men nu ser jag det som att det är samhället som begränsar mig, man får offerskapet slängt i ansiktet hela tiden" (Sofia). Hon menar med detta att hon är "femte klassens medborgare" (Sofia) och känner sig exkluderad i samhället. Detta är något som större delen av kvinnorna i studien känner och de menar att när deras stigma är känt, alltså när personer vet om att de lever med skyddade personuppgifter upplever de att de stämplas som kriminella och i Goffmans mening är kvinnorna då misskrediterande (Goffman, 1972, s. 13–14). När stigmat är okänt och ingen vet att de lever med skyddade personuppgifter så är de misskreditabla (Goffman, 1972, s. 13–14), och det är oftast i sociala sammanhang när de vill smälta in i mängden och inte vill visa sitt stigma för de skulle innebära att de avslöjade deras riktiga identitet. Kvinnorna kan alltså både vara misskrediterande och misskreditabla i olika sociala sammanhang. Vi kan se att stigmatiseringen från samhället begränsar kvinnorna i deras vardag för de vet att de själva är annorlunda i jämförelse med de som inte lever med skyddade personuppgifter. Som Aleksandra berättar i citatet ovan har hon på grund av hur samhället behandlat henne fått strukturera om sitt liv och hon känner att hon har blivit mer trampad på efter det att hon tagit sig ur en destruktiv relation. Kvinnorna har svårt att framställa sig i sociala sammanhang då de vill dölja deras stigma och därför intar de en fiktiv roll, vilket innebär de får en förändrad social identitet än om de hade varit öppna med deras stigma.

Den upplevda stigmatiseringen som kvinnorna känner samt begränsningen i samhället har gjort att deras vardag blivit allt mer komplicerad sedan de fick skyddade personuppgifter. Beställa mat på internet med hemleverans är ett smidigt alternativ för många men för dessa kvinnor är det här alternativet komplicerat då de inte vill lämna ut sina uppgifter på grund av bristande tillit. Karin beskriver hur hennes liv har blivit mer komplicerat med skyddade personuppgifter:

...det är väldigt besvärligt för att man inte kan göra samma saker som man kunde göra innan, typ beställa saker från nätet och samma med post då allt blir väldigt försenat då det ska skickas till skatteverket först sedan kommer de till mig. Så det är väldigt stor risk att man missar räkningar och sådana saker för det tar sådan tid.
(Karin)

Kvinnorna måste hela tiden ligga steget före och ha kontroll över praktiska saker för att få ihop vardagen. Automatiska utskick som kommer med posten som exempelvis bankkort och besök för hälsokontroller skickas inte ut till kvinnorna så de måste ta kontakt med myndigheterna själva för att ordna sådant. Detta har enligt kvinnorna lett till ett ökat kontrollbehov. Många påföljder har kommit med att kvinnorna ansökt om skyddade personuppgifter och kvinnornas i studien är i vad Giddens kallar ett ödesdigert ögonblick när de ska ta beslutet om de ska ansöka om skyddade personuppgifter (Giddens, 1999, s. 137–139). Det är en riskmiljö som kvinnorna levt och lever i så finns det högkonsekvensrisker som både kan vara allvarliga och omfattande för kvinnorna, om personuppgifterna röjs kan det värsta fall resultera i att gärningspersonerna hittar kvinnorna och skadar dem. Från denna brytpunkt uppstår det konsekvenser som även har gjort kvinnornas vardag svårare på många sätt. Utifrån deras berättelser kan vi tydligt se att kvinnorna hela tiden behöver ha en tanke bakom sina handlingar för tar de ett beslut som inte är genomtänkt kan de resultera i högkonsekvensrisker för kvinnorna. De ödesdigra ögonblicken är ett hot mot kvinnornas skyddshinna som egentligen ska skydda kvinnorna från faror utifrån och i och med kvinnornas riskmiljö och de högkonsekvensrisker som medför när de lever med skyddade personuppgifter så är kvinnornas skyddshinna tunn (Giddens, 1999, s. 276).

5.2.2 Påföljder av att leva gömd

Kvinnorna har fått flyttat runt mycket och de säger att de därför känner sig rotlösa. Bostadssituationen har sett olika ut hos kvinnorna och deras ekonomi har därför påverkats mycket när de behövt hitta ett nytt boende snabbt. Kvinnorna har bott på en del olika boenden såsom skyddat boende och en del av kvinnorna har även varit hemlösa. När Nina flydde var det fullt på skyddat boende i stora delar av landet och kvinnojourerna berättade för henne att det inte var en plats för en bebis då det fanns personer som hade missbruksproblematik på boendena. Detta resulterade i att hon och hennes bebis blev hemlösa och deras ekonomi var i botten:

... jag har förlorat så många årsinkomster för de första. Jag drygade ut föräldrapenningen i 2,5 år och vi var så fattiga en sommar så vi åt saker från marken och pantade burkar. Vi hade gått från att ha allting med jobb, bostad och ett liv och sedan gå från de till att äta saker från marken. Så jag har ett väldigt stort inkomstbortfall på många år, så inkomsten framförallt... (Nina)

Det här är något vi kan se varit gemensamt i många kvinnors berättelser att de har gått från att ha jobb och bostad till fly och förlora den ekonomiska tryggheten. Detta resulterar i att det är svårt att få lån då de inte har en fast inkomst och eftersom ekonomin redan är drabbad kan det bli svårt att köpa en bostad. Det kan också vara svårt att få en hyresrätt då hyresvärden inte vill riskera bli indragen i hotbilden som individen har, vilket Karin även tar upp i intervjun. Kvinnorna har därför lätt att hamna i en ond cirkel med ekonomi, bostad och jobb. Sofias ekonomi har blivit negativt påverkad på grund av den bristande tilliten till myndigheterna:

...jag har under två års tid betalat för en tom lägenhet i en annan stad för att jag inte litar på skatteverket. Min hotbild började röra sig mot det området så på något sätt så vet han att jag har lägenhet i det området... Men som tur var så bodde jag aldrig där. (Sofia)

Många beslut som tas i vardagen grundar sig i olika grader och sorters tillit från tidigare upplevelser (Giddens, 1999, s. 29–30). Om de abstrakta systemens förmågor har varit bristande vid tidigare upplevelser så gör det att individen utvecklar en misstro till abstrakta system (Giddens, 1996, s 90). En del av kvinnorna har erfarenheter av att myndigheterna slarvat i hanteringen med deras personuppgifter vilket resulterat i en bristande tillit till myndigheterna. Som i Sofias citat ovan så har hon betalat för en lägenhet i flera år för Skatteverket slarvade med hanteringen av hennes skyddade personuppgifter när de skickade posten fel och därför hade hon lägenheten kvar för att vilseleda hennes gärningsperson. Denna rädsla och bristande tillit har drabbat hennes ekonomi hårt och denna erfarenhet bär hon med sig i framtida beslut gällande myndigheterna. Eftersom kvinnorna har tvingats sluta på deras jobb och fick fly från deras gärningsperson har det resulterat i en dålig ekonomi. När kvinnorna sökt jobb har många känt att de varit tvungna att berätta varför de har skyddade personuppgifter, eftersom de inte vill att arbetsgivarna ska tro att det är kvinnorna som har gjort något fel. Det är också problematiskt när kvinnorna inte kan visa upp tidigare erfarenheter eftersom de kan koppla kvinnorna till deras tidigare bostadsort, vilket gör att de är svårt att söka nytt jobb då de inte kan uppvisa några tidigare arbeten.

Under tema vardag har vi tagit upp ett flertal konsekvenser som kommit av det ödesdigra ögonblicket som var beslutet om att ta emot hjälpen och ansöka om skyddade personuppgifter (Giddens, 1999, s. 137–138). Eftersom det handlade om överlevnad valde kvinnorna ta emot hjälpen som myndigheterna erbjöd om att blir tilldelade skyddade personuppgifter. Vi kan se en frustration hos kvinnorna över att deras vardag har påverkats negativt av att leva med skyddet. De har gått från att kunna göra vardagliga saker utan någon närmare tanke på konsekvenser till att tänka flera steg framåt för att få ihop sin vardag vilket har lett till ett kontrollbehov hos kvinnorna. Många av kvinnorna har även blivit fråntagna både jobb och bostad vilket varit påfrestande för både deras ekonomi och deras psykiska mående.

5.3 Tillit

Ett annat huvudtema i vår studie är tillit och i denna del redovisas kvinnornas tillit till samhället och sociala relationer samt deras tankar om tryggheten och säkerheten i vardagen.

5.3.1 Tillit till samhället och sociala relationer

När det kommer till kärleksrelationer är kvinnorna försiktiga eftersom de är rädda för att hamna i en till destruktiv relation. En del av kvinnorna har gått in i nya relationer medan andra inte har vågat då de saknar tillit till män eftersom de varit utsatta av män. När kvinnorna går in i nya relationer tar de därför ett ställningstagande om de ska dela med sig av sin bakgrund eller inte. Vi kan se att det tar tid att bygga upp ett förtroende till en annan person för kvinnorna och därför väljer de oftast inte dela med sig av sin bakgrund. Magdalena berättade för en man hon började träffa att hon levde med skyddade personuppgifter och i samband med ett bråk så hotade mannen att röja hennes uppgifter och hon säger:

[...] jag vågar inte heller gå in i konflikter med folk som vet jag lever med skyddade personuppgifter just för jag är rädd för att dem ska bli arga på mig och kanske röja mina uppgifter. Ja det är så svårt, därför måste jag verkligen tänka tänka tänka. (Magdalena)

Skulle kvinnorna anförtro sig till fel person kan det leda till förödande konsekvenser för kvinnorna och deras barn. Därför har kvinnornas syn på omgivning förändrats och de har svårt att lita på människor, vilket har resulterat i att de har blivit misstänksamma mot sin omgivning. Eftersom individer som lever med skyddade personuppgifter riskerar att avslöja

sina uppgifter delar de inte med sig av sin bakgrund, vilket gör att de kan ha svårare och skapa sociala relationer. Det kan ta tid för individen att öppna upp om sitt förflutna och det är inte ens säkert att de öppnar upp sig alls då det handlar om tillit och trygghet för individen eftersom de kan förlora allt. Kvinnorna i studien träffar inte ofta andra personer fysisk utan har en mer telefonkontakt eller kontakt på sociala medier kan den tilliten till andra minska. Giddens begrepp om åtagande med ansikte bygger på att tillit till individer upprätthålls genom att de träffar varandra fysiskt (Giddens, 1996, s. 81). Eftersom inte kvinnorna avslöjar deras bostadsort för många så är det svårt att träffas fysiskt om inte de åker till annan ort och träffas men det händer inte ofta berättar kvinnorna. Skulle kvinnorna träffa nya bekantskaper så delar de inte med sig att de har skyddade personuppgifter så deras tillit skulle bygga på en vit lögn om vem de är vilket kan skapa misstro mellan dem.

Skyddet har lett till att kvinnorna fått ett begränsat socialt liv och de känner att de måste vara på sin vakt hela tiden. Innan skyddet och den destruktiva relationen hade de flesta kvinnor ett stort socialt nätverk men det har nu förändrats då de inte kan vara lika öppna och sociala. Många av kvinnorna beskriver även att det känner sig väldigt ensamma och isolerade då de blivit ofrivilligt frångagna sina familjer och vänner. De upplever det är en knepig situation då de själva måste ta avstånd från vänner samt gemensamma vänner som de har med gärningspersonen för inte riskera att röja sin skyddade identitet. Många av kvinnorna berättar även att vänner har tagit avstånd för de är rädda att utsättas för hot och trakasserier och Sofia berättar:

... jag har förlorat allt. Vissa valde själva ta avstånd och de ville inte att de skulle utsättas för hot. Genom åren har flera valt att ta avstånd och de hör inte av sig och man vill ju inte själv vara den som belastar. (Sofia)

Kvinnorna beskriver också att det är svårt att hitta nya vänner eftersom de inte kan berätta hela sina bakgrundshistorier, vilket gör att de kan ha svårare och skapa sociala relationer. Det kan ta tid för individen att öppna upp sig om sitt förflutna och det är inte ens säkert att de öppnar upp sig alls då det handlar om tillit och trygghet för individen då de kan förlora allt. Om individen öppnar upp sig om sitt förflutna och berättar om sitt stigma för andra så kan det resultera i att stigmatiseringen ersätts med sympati och förståelse för hur individen har agerat i vissa situationer (Goffman, 1972, s. 59). De anser att de inte kan ha några äkta relationer när de lever med skyddade personuppgifter eftersom de hela tiden måste ljuga till en början om

sitt förflutna och om mycket annat i deras liv. De flesta vågar inte öppna upp sig om hur deras livssituation egentligen är förrän de känner personen väl och känner tillit till personen. Som Giddens också tar upp så kan inte individens bakgrund vara helt fiktiv om den ska kunna upprätthålla en normal interaktion med andra i sociala sammanhang (Giddens, 1999, s. 69). De känner också att de inte kan ha en äkta relation med någon person till en början eftersom de inte kan vara helt ärliga om sitt förflutna och känner att de behöver ljuga och använda sig av en fiktiv bakgrund.

Det är inte bara tilliten till sociala relationer som har försvagats för kvinnorna utan även tillit för samhället och rättssystemet. När det kommer till samhället så är de mer misstänksamma och de berättar att de känner sig arga, besvikna och hånade av samhället. Kvinnorna får leva med strikta restriktioner medan gärningspersonerna ofta går fria och kvinnorna upplever därför att samhället åsidosätter kvinnornas rättigheter och placerar dem på skyddat boende för att de inte ska behöva ta ansvar för dem. Denna orättvisa som kvinnorna upplever av myndigheternas hantering har resulterat i att de inte litar på samhället eftersom de inte finns där när de behöver hjälp.

Många av kvinnorna har sträckt ut sina armar och bett om hjälp men de har inte fått någon hjälp utan har fått klara sig själva. De upplever de blir lämnade till sitt eget öde och är själva ansvariga för upprätthållandet av skyddet, vilket är en stor besvikelse för kvinnorna då flera av de hade önskat någon form av uppföljning med stöd och hjälp för att hantera sina vardagliga rutiner som tillkom när de fick skyddade personuppgifter. Detta är på grund av att kvinnorna upplever att samhället har bristande kunskap om personer som lever under skydd. Hanna uttrycker sig "Jag tror inte lika gott om världen och tänkte att alla vill alla väl men myndigheterna finns inte där om allt skiter sig..." (Hanna). Något vi också har sett i kvinnornas berättelser är att myndigheterna bemöter och hanterar kvinnornas ärenden på olika sätt beroende på vilken kommun de tillhör och det kan vi se är en frustration hos kvinnorna. Vi kan se det är en frustration när kvinnorna har varit i kontakt med andra personer som lever med skyddade personuppgifter och hört att de har fått olika hjälp och stöd.

Det största hotet mot kvinnornas säkerhet är om deras personuppgifter röjs. En del av kvinnorna har blivit röjda av myndigheter vilket har resulterat i en bristande tillit till samtliga myndigheter. När Skatteverket röjde Josefinas uppgifter så resulterade det i att hon fick flytta

tidigare än vad som var tänkt vilket skapade en stor oro hos henne. Dessa händelser fruktar alla kvinnorna ska hända och därför litar de inte på myndigheter eftersom de varit med om eller hört att myndigheter har slarvat med skyddade personuppgifter. Tilliten och den ontologiska tryggheten är nära sammankopplade och bygger på varandra. Grunden till tillit bygger på att individen har en känsla av att personer och föremål är pålitliga, vilket är grundläggande för en individ ska känna ontologisk trygghet (Giddens, 1996, s. 91). Kvinnorna i studien har erfarenheter av myndigheter som har röjt deras personuppgifter och de upplever en okunskap hos myndigheterna när det gäller skyddade personuppgifter. Detta har resulterat i att kvinnorna inte känner tillit till abstrakta system som i detta fall är myndigheter, detta har även påverkat kvinnornas ontologiska trygghet. Tillit är ett centralt begrepp och en viktig faktor för de abstrakta systemen enligt Giddens (Giddens, 1999, s. 164). Han menar att en del individer riskerar att drabbas av högkonsekvensrisker när de befinner sig i en riskmiljö, vilket kan ge allvarliga konsekvenser för individerna och riskerna kan både vara omfattande och allvarliga (Giddens, 1999, s. 274). Kvinnorna får betala ett högt pris om deras uppgifter röjs, vilket i Giddens mening skulle förklara att kvinnorna kan få högkonsekvensrisker om myndigheterna slarvar med hanteringen av kvinnornas personuppgifter (Giddens, 1999, s. 164). Kvinnorna beskriver att de blir lämnade till sitt eget öde för de inte får någon hjälp vilket kan få katastrofala följder för kvinnorna och deras barn.

5.3.2 Trygghet och säkerhet

I intervjuerna har de flesta kvinnor svårt att sätta ord på vad trygghet är, dock är det många som tänker på tryggheten ofta. Kvinnorna berättar att de känner sig tryggast i deras hem, dock menar de att det är en falsk trygghet då de aldrig kan känna sig helt trygga. En del av kvinnorna får ångest av att vara i stora sociala sammanhang och därför känner de sig säkrare på platser där det finns mindre människor då de kan ha en bättre överblick på sin omgivning, vilket resulterar i mindre ångest. Dock känner Nina och Camilla sig säkrare i en storstad där det är mer folk i rörelse och mer övervakning och lättare att smälta in i mängden. Karoline berättar att hennes säkerhetstänk har förändrats sedan hon fick skyddade personuppgifter:

Man har lärt sig hur man ska ha koll och man söker av med blicken, exempelvis om man är på torget så tänker jag, ditt sticker jag om det händer någonting. Jag är alltid redo och har flyktplaner, min resväska är redan packad hemma [...].
(Karoline)

Kvinnorna hade känt sig säkrare om gärningspersonen hade blivit dömd rättsligt, dock har de flesta kvinnornas gärningspersoner inte blivit dömda. Karins gärningsperson har blivit dömd och avtjänar nu sitt straff och hon berättar "ja så länge den personen som jag lever skyddat från är i fängelset, känner jag mig trygg men när han släpps så kommer jag aldrig någonsin känna mig trygg" (Karin).

Gärningspersonen går ofta fri och det skapar en otrygghet i kvinnornas vardag, när de vet om att gärningspersonen är ute i samhället så känner de att de måste vara på sin vakt hela tiden, vilket har resulterat i att kvinnorna inte litar på folk och känner sig otrygga. Det är speciellt i situationer som påminner dem om det som de utsatts för såsom hemstaden eller personer som påminner om deras hotbild. Kvinnornas ontologiska trygghet är skadad och deras basala trygghetssystem och den grundläggande tilliten är hotad (Giddens, 1999, s. 50–52).

Kvinnorna känner maktlösa inför sin förändrade situation, vilket kan leda till en ökad ångest hos individen. Deras vardagsrutiner är rubbade när de lever med skyddade personuppgifter och något så basalt som att handla är psykiskt påfrestande för kvinnorna för att de känner sig otrygga i sociala sammanhang. Ångest och rädsla är också något som kvinnorna beskriver att de upplever till vardags. Giddens menar att man måste förstå ångest i relation till trygghetssystemet som individen har och man måste skilja på rädsla och ångest (Giddens, 1999, s. 57–58).

Rädsla är en reaktion som kvinnorna utvecklar då det finns ett specifikt hot mot dem.

Ångesten kan dock vara diffus men kan förstås som ett omedvetet tillstånd av rädsla men ångest kan också upplevas medvetet om man vet varför den uppstår (Giddens, 1999, s. 57–58). Några av kvinnorna fick diagnosen PTSD (Posttraumatiskt Stressyndrom) innan de fick skyddade personuppgifter och det är på grund av psykisk och fysisk misshandel som de har varit utsatta för av deras gärningsperson. Karoline beskriver att det är tufft att leva med PTSD då det ett men från hennes utsatthet och hon berättar "Ja speciellt om dem låter arga eller har mörk röst, det tycker jag inte om, eller om barn gråter så räcker det att man har öppnat ett fönster och så tjuvar en unge i lekparken så gör det ju ont" (Karoline). Detta påverkar deras vardag mycket då det tar på deras energi och ångesten kan uppkomma vid situationer som har indirekt koppling till det som ursprungligen framkallade ångesten. Dock är det en medveten ångest som dem flesta kvinnorna har men som också Giddens menar så har dem flesta upplevt både medveten och omedveten ångest (Giddens, 1999, s. 57–58).

Upprättelsen är något som kvinnorna har delade meningar om, några av kvinnorna känner att de har fått upprättelse på sätt och vis då de känner att de blivit trodda av rättsväsendet. Samtliga kvinnorna känner sig för det mesta sig trygga av skyddet men de menar att dem hade känt sig mer trygga om deras gärningsperson hade blivit dömd. Rädslan för att gärningspersonen är fri och kan när som helst dyka upp påverkar deras trygghet som de känner för skyddet. De kvinnor som inte känner upprättelse ser de mer som en begränsning i livet och som Sofia säger:

Nä, verkligen inte det har snarare varit en bestraffning. Det är inget jag vill ha på något sätt men eftersom jag har barn så anser samhället att om jag inte har skydd så skyddar jag inte mina barn. (Sofia)

Kvinnornas livsomställning har även påverkat deras barn eftersom vardagen går till stor del ut på att skydda sina barn vilket alla föräldrar håller med om oavsett om de har skyddat eller inte. I kvinnornas fall har dem en specifik hotbild som de skyddar barnen från. Trygghetsaspekten är viktig för kvinnorna och de tänker ständigt på hur de ska kunna skydda barnen på ett tryggt sätt. Sofias barn har påverkats mycket av den destruktiva familjesituationen som de haft tidigare, barnet har därför inte haft tillit till män och hade total panik i början när den var i kontakt med män och de tog lång tid innan barnet kunde acceptera män. Magdalena tänkte på tryggheten när hon valde skola till sitt barn, denna oro byggde på att pappan till barnet har hotat att kidnappa barnet. Magdalena har inte valt att berätta för hennes barn att dem lever skyddat och hon säger:

Jag vill inte berätta det eftersom jag anser det är för stort ansvar att bära på ett barns axlar. Jag vill att han ska få leva fritt och precis som vilket barn som helst och inte känna att han måste gömma sig för någon och få oro, det är inget ansvar han ska bära utan det är ett ansvar som jag ska bära. (Magdalena)

Det är fler än Magdalena som anser att det är ett tungt ansvar för barn att veta vad det innebär att leva under skydd. De kvinnorna som befinner sig i en vårdnadstvist beskriver det som ett håån då gärningspersonen fortfarande har rättigheter att få umgänge med barnen trots att barnen lever skyddat från gärningspersonen.

Under tema tillit framgår det ett tydligt mönster av bristande tillit till deras omgivning som grundar sig i deras tidigare erfarenheter av hot, våld och trakasserier som de utsatts för av gärningspersonen men även från myndigheters bristande hantering. Utifrån deras berättelser kan vi tolka att de är rädda för att bli upptäckta av gärningspersonen och för att de ska utsättas för en hotfull situation igen, vilket har resulterat i en försiktighet hos kvinnorna. I deras berättelser upplever vi en ensamhet som något övergripande i deras liv då de har fått offra en del eller allt socialt liv när de blev tilldelad skyddet. De flesta kvinnorna upplever det är svårt att lära känna nya människor för de inte kan var helt ärliga om vem de är, vilket enligt Giddens mening gör det svårt för dem att upprätthålla en normal interaktion med andra i sociala sammanhang (Giddens. 1999, s. 69). De flesta kvinnorna beskriver även en besvikelse på myndigheternas hantering av deras utsatthet då de har blivit dåligt bemötta dels för de har blivit röjda samt för de inte känner någon upprättelse genom det tilldelade skyddet. Kvinnorna menar att de hade känt en upprättelse om gärningspersonen hade dömts, för då hade de känt sig tryggare och säkrare. Eftersom detta inte har skett så har det resulterat i att deras tillit till myndigheter minskat drastiskt. Enligt Giddens mening är tillit en viktig faktor för abstrakta system (Giddens, 1999, s. 164, 128), vilket skulle förklara att kvinnornas bristande tillit till samhället grundar sig i att de känner sig bortglömda och kränkta av samhället då de tvingas uppoffra sitt och sina barns liv. I avsnittet framgår även att kvinnornas tankar kring trygghet och säkerhet är ständigt närvarande i deras vardag. De är ständigt på sin vakt och kan aldrig slappna av i sociala sammanhang och därför undviker de flesta kvinnorna att röra sig bland människor.

5.4 Identitet

Ett annat huvudtema i vår studie är identitet och i denna del redovisas hur kvinnorna ser på sig själva och navigerar i frågor om sin självbild och kvinnornas känslor om skyddet. Vi tar även upp hur deras intrycksstyrning är i sociala sammanhang och på sociala medier.

5.4.1 En förändrad självbild och berg- och dalbana av känslor

Individens känslor påverkas av att leva med skyddade personuppgifter men trots en viss lättnad över skyddet så tär det på kvinnorna att vetskapen om att någon där ute letar efter dem, vilket är psykiskt påfrestande. De bär med sig en rädsla och ångest nästan dagligen över att deras uppgifter ska röjas då det kan bli förödande konsekvenser både fysiskt och psykiskt för

kvinnorna. Eftersom kvinnorna i studien har levt med skyddade personuppgifter olika lång tid så är de på olika ställen i rättsprocessen och även i bearbetningsprocessen.

De kvinnor som haft skyddet en längre tid berättar att de ser sig själva som starka och stabila i nuläget men de uppger det kan ändras snabbt. De som befinner sig i början av processen beskriver att deras känslor är som en berg-och-dalbana och upplever sig som nedbrutna, kränkta, besvikna, arga och bortglömda av samhället. Något de påpekar är att de har varit nedbrutna innan de fick skyddat och skyddet samt upplevelsen av brottet har fått dem se på livet och människor på ett helt nytt sätt än tidigare. Deras psyke var förstört redan innan de fick skyddat eftersom de varit utsatta för våld, trakasserier och hot en längre tid. Karin upplever däremot skyddet har gjort att hon känner sig mer lugnare eftersom hon inte längre behöver utsättas för våldet och hennes reflektion om synen på livet:

[...] man värderar livet mycket mer nu och man känner det finns saker som är illa i livet. Men känner att ingenting av det är något i jämförelse med detta och jag känner varför höll man på att bråka om småsaker överhuvudtaget. (Karin)

De reflekterar mycket om livet och identiteten, de beskriver skyddet har resulterat i en konflikt hos dem då skyddet har hindrar dem från att blomma ut. Flera av kvinnorna beskriver att de var spralliga, glada och hade ett bra liv innan dem blev utsatta för trakasserier, våld och hot. Nu beskriver de sig som självreflekterande, tillbakadragna, invecklade och envisa och detta är egenskaper som har trätt fram efter att de har fått skyddade personuppgifter. Kvinnorna beskriver att de befinner sig i en sårbar situation och de har fått jobba mycket med sig själva för att orka leva vidare. Många känner att deras liv står på paus och väntar på att få leva sitt liv igen då de inte arbetar, tränar eller umgås med folk:

Hela situationen av att leva med honom har format mig till något jag inte är. Att behöva leva på det här sättet har också påverkat mig, och om jag hade fått leva med honom och bott kvar så hade jag varit lika skadad och trasig, och att leva under skydd och ta steget är ju skillnaden för då får man ju jobba med sig själv. Jag är så rädd för jag vet att han letar så jag blir ju misstänksam och rädd att bli sårad, kanske inte skadad rent fysiskt utan att släppa in någon och bli bränd... (Hanna)

Med bakgrund av individens förflutna skapar individen sin reflexiva tolkning av självet (Giddens, 1999, s. 276). Kvinnorna känner att deras bakgrund har format dem till något som de inte är, vilket är ett brottsoffer som dem inte kan eller vill identifiera sig med, och som

Hanna beskriver ovan är det ett tydligt exempel på hur det påverkat hennes självidentitet. Kvinnorna känner att de inte kan vara sig själva när de lever med skyddade personuppgifter då de inte kan avslöja något från sin bakgrund. Giddens menar när individen släpper taget om det förflutna så kan de börja jobba med sig själv (Giddens, 1999, s. 98), vilket blir svårt för kvinnorna eftersom de ständigt blir påmind i vardagen om deras skydd och hotbilden kommer i värsta fall alltid finnas där så de måste hela tiden vara på sin vakt. Skulle kvinnorna börja slappna av och börja bli allt för trygga och släppa på säkerhetstänket så kan det innebära att dem riskerar sitt och sina barns liv. Kvinnornas identitet skapas genom en begränsning när man lever med skyddade personuppgifter, vilket resulterar att kvinnorna valmöjligheter till utveckling begränsas.

Kvinnorna beskriver deras personliga utveckling har begränsats och pausats då all energi går till att upprätthålla skyddet. Om de inte levt med skyddade personuppgifter så hade de själva kunnat bestämma över sitt liv och utveckling. Karin berättar att hon ändå har kvar sina framtida mål, dock upplever hon att hennes liv har stannat upp nu:

[...] det är mitt första mål att jag ska kunna bli så stark att jag kan komma tillbaka till mitt arbete och få vardagen att funka. Men det känns fortfarande lite jobbigt att behöva tänka på hur vardagen kommer att funka då, men jag vet att den dagen kommer. (Karin)

Trots de livsomställningar som de gått igenom kan man fortfarande se ett driv och en kämpaglöd hos kvinnorna som tar dem framåt i vardagen och en längtan om att en dag kunna leva fritt igen. Nina säger att hon har begränsats mycket i sitt sociala liv och säger ”psyket vill ju bara gå vidare och utvecklas och må bättre men den skyddade identiteten är som ett ärr som du aldrig blir av med...” (Nina). Hon menar hennes identitet har påverkat så pass mycket av att leva skyddat så det kommer alltid finnas där som ett ärr. Hennes psyke har dock bearbetat det och vill bara gå vidare medan hennes skyddade uppgifter bromsar henne från att leva ut och uppfylla hennes mål som hon har i livet.

Magdalena upplevde i början att hon inte kunde visa sig svag inför andra för då skulle socialtjänsten anse att hon inte kunde ta hand om sitt barn. Vilket hon var rädd för och det resulterade i att hon kände hon var tvungen att spela stark för att inte bli fräntagen vårdnaden. Det var värst på kvällarna när hennes barn hade somnat för då kunde hon släppa sin fasad och bryta ihop, sorgen ledde till att hon tröståt och gick upp mycket i vikt på kort tid. Det är även

fler som beskriver att de känner sig tvungna att upprätthålla en fasad inför andra, då kvinnorna har svårt att veta hur de ska bete sig i sociala sammanhang, så går de in i roller och bygger upp en falsk fasad för att inte avslöja sin riktiga identitet.

Kvinnorna i studien går in i en roll och sätter på sig en falsk personlig fasad för framträdandet ska bli som de vill (Goffman, 2014, s. 30–31). När kvinnorna är framför sin publik i den främre regionen som Goffman kallar det som i detta fall är myndigheterna så försöker kvinnorna vara starka för att utstråla att de mår bra trots allt som de gått igenom. När kvinnorna går till den bakre regionen där ingen publik är som exempelvis när de är hemma och barnen sover, så kan dem släppa den personliga fasaden och bryta ihop i tårar och visa hur de egentligen känner när ingen ser dem (Goffman, 2014, s. 97–102). Kvinnorna behöver ha en kontroll över den främre regionen för att deras framträdande ska bli så bra som möjligt för annars fallerar allt och deras fasad röjs. När Magdalena i sin sorg tröståt och gick upp i vikt så fick det henne att må psykiskt dåligt för hon kände inte igen sig själv. Det kan vara svårt i hennes självreflexiva process att acceptera hennes yttre, då hennes Jag-identitet och hennes yttre inte stämmer överens som det gjort tidigare (Goffman, 1972, s. 112).

5.4.2 Intrycksstyrning

Från att kvinnorna har varit öppna och sociala till att bli isolerad har gjort dem misstänksamma mot deras omgivning. De tvingas tänka om för att upprätthålla skyddet och därför är de försiktiga med vad de delar med sig av för information om sig själva och kollar även upp personer som de har kontakt med. Många av kvinnorna undviker sociala sammanhang för de är rädda att bli igenkända samt råka röja sina egna personuppgifter. Många av kvinnorna har lärt sig att inte sticka ut från mängden och så här berättar Sofia:

Jag har väl lärt mig att passa in och inte sticka ut på något sätt och vart jag än ska så klär jag mig så att jag inte ska synas eller märkas. Jag vill ju smälta in och jag handlar ju aldrig på samma ställen, jag åker aldrig samma vägar. Jag åker alltid minst tre vägar om det är möjligt som jag växlar mellan. Jag åker inte kommunalt om jag inte är illa tvungen. (Sofia)

Även på sociala medier är de försiktiga med vad de väljer dela med sig av. Alla kvinnor har sociala medier men de flesta använder fiktiva namn, och om de lägga upp bilder på sig eller barnen så är de noga med att bilden inte kopplas till någon plats så gärningspersonen kan få reda på vart de befinner sig. Många av kvinnorna har fler konton på sociala medier och några

av dem har även ett konto där de samlar bevis mot gärningspersonen, då de får åtskilliga hotmeddelanden där. De vill inte vara med på bild och är noga med att ingen lägger upp bilder på dem eller barnen.

Giddens menar att kroppens delaktighet i interaktioner med andra är relevant för självidentiteten och människans reflexiva projekt. Hans framträdande är som Goffmans uppträdande vilket är individens ytliga drag och de materiella sakerna individen använder för att visa vem man är, såsom hur individen klär sig. Uppträdande som Giddens benämner det är som Goffmans manér och det är hur individen använder sitt framträdande i interaktioner med människor såsom ansiktsuttryck och kroppsspråk (Giddens, 1999, s. 122–123; Goffman, 2014, s. 30–31). Giddens menar också att samhället är betydande för individen ska kunna etablera en stabil identitet (Giddens, 1999, s. 67). Medan Goffman menar att vi kan själva försöka styra framträdandet men det finns ingen garanti för att publiken ska uppfatta det som avses. Där menar Goffman att individen måste ha kontroll på den främre regionen och det kan vara att individen göra om det sker en flytt för då kan individen gå in i en ny roll utan att det är konstigt (Goffman, 2014, s. 121–122). Kvinnorna berättar att de är sparsamma med vad de delar med sig av, både i sociala sammanhang med även på sociala medier och det är dels för de inte känner tillit till sin omgivning. De undviker helst stora sociala sammanhang och vill gärna smälta in i mängden och som Sofia beskriver så använder hon medvetet sitt kroppsliga framträdande och uppträdande när hon är i sociala sammanhang. Hon har lärt sig hur hon ska klä sig och använda kroppsspråket för att passa in i olika sociala sammanhang och på sociala medier så väljer kvinnorna vad de själva vill delar med sig av.

Eftersom sociala miljöer har olika krav på hur individen ska uppträda och framträda så måste individen därefter anpassa sig till det. Kroppens uppträdande påverkas av olika sociala miljöer som individen behöver förhålla sig till (Giddens, 1999, s. 123). Eftersom kvinnorna berättar de gärna vill smälta in i mängden i sociala sammanhang så kan man säga deras kroppsliga uppträdande påverkas när de hela tiden måste ställa om sig för att passa in. Sättet individen klär sig eller sminkar sig på har länge varit en metod för individualisering och framträdandet visade en social identitet istället för en personlig identitet. (Giddens, 1999, s. 123). Som Giddens tar upp i boken “Vi är inte det vi är, utan det som vi gör oss till” (Giddens, 1999, s. 95), så det kroppsliga framträdandet är av stor vikt hur vi vill att andra ska uppfatta oss och det är en viktig faktor i självet reflexiva projekt (Giddens, 1999, s. 123). När kvinnorna väljer

hur de vill framställa sig och vad de delar med sig av så visar de sin sociala identitet istället för den personliga identiteten som de inte vill dela med sig av. Eftersom kvinnorna vill vara en i mängden och inte sticka ut och bli igenkänd så väljer de att förhålla sig till de krav som finns i de olika sociala miljöerna. Uppträdandet har en betydelse för självidentiteten menar Giddens och därför förväntas individen kunna anpassa sitt uppträdande i olika sammanhang men samtidigt kunna bevara den konstanta uppträdande (Giddens, 1999, s. 123–124).

Under tema identitet har vi tagit upp kvinnornas identitet påverkas av att leva med skyddade personuppgifter. Utifrån kvinnornas berättelser framgår det att deras identitet blir på sätt och vis stulen då de inte själva kan bestämma över deras liv då de tvingas till i ett begränsat liv. Denna begränsning kvinnorna upplever skulle kunna tolkas som en sorg eftersom de måste ständigt minimera risker att deras nya bostad och personuppgifter ska röjas. Kvinnorna känner en viss lättnad över att de har fått skydd men vetskapen om att någon där ute letar efter dem är psykiskt påfrestande. Denna psykiska påfrestning är något som alla kvinnorna i studien upplever vilket genomsyrar samtliga val de gör i vardagen. Kvinnorna i studien har ett begränsat socialt liv och umgås inte så mycket med folk efter de fick skyddet men de berättar även de hade ett begränsat socialt liv innan skyddet då gärningspersonen kontrollerade deras liv. Jag-identitetens utveckling hos kvinnorna har satts på paus då deras sociala liv är begränsat. Ur berättelserna kvinnorna delar med sig av så tänker de på vad de delar med sig för information både i fysiska sociala sammanhang men även på internet. I samband med kvinnorna fick skyddade personuppgifter så har de frigjort sig från sin personliga identitet vilket har gjort att de har tappat en del av jaget och deras faktiska identitet (Goffman, 1972, s. 112). Detta val av framträdande är något som genomsyrar deras vardag och om de skulle slappna av och uppvisa deras sanna identitet så skulle det kunna kosta deras och deras barns liv, vilket de är medvetna om och därför är självreflektion något som de lägger stor vikt på.

6 Avslutande diskussion

6.1 Summering

Nedan redovisas en sammanfattning av studiens resultat, där slutsatser som är relaterat till studiens syfte och även frågeställningar. Syftet med studien är att undersöka hur kvinnor som lever med skyddade personuppgifter ser på sin vardag, sin identitet och sin tillit till individer i deras närmaste omgivning samt samhället. Nedan så kommer syftet besvaras med hjälp av studiens frågeställningar.

Den första frågeställningens syfte är att besvara hur kvinnorna upplever sin vardag efter de fått skyddade personuppgifter. Något som genomsyrar deras vardag var den ständiga påminnelsen av att de lever med skyddade personuppgifter och de ständigt måste bevisa vem de är då de i deras mening blivit raderade ur samhället. Genom kvinnornas berättelser har det framgått att deras vardag har påverkats negativt till stor del, även om de känner sig tryggare av att leva med skyddade personuppgifter. Deras processer har sett väldigt olika ut men dem flesta kvinnorna kände att det var mest påtagligt i början av bearbetningsprocessen och av att leva skyddat med mycket blandade känslor. Utifrån deras berättelser så kan vi se att deras vardag har försämrats när det gäller bostad, jobb och ekonomi. Trygghetsaspekten var något som vi kunde se var ständigt närvarande i kvinnornas vardag och de beskriver att de känner sig tryggast i deras hem, men de menar det är en falsk trygghet eftersom de aldrig känner sig helt trygga. När det kommer till säkerheten så kan vi se kvinnorna sätter sina barns säkerhet och trygghet före sin egen. Det framgick även att dem flesta kvinnorna inte hade ansökt om skyddade personuppgifter om det inte vore för barnens säkerhet, då några av kvinnorna berättar de hade blivit fråntagen vårdnaden av sina barn om de inte skaffat skyddat. Från analysen framgick det även att kvinnorna både känt sig gömda och glömda av samhället, då de känner sig svikna när de tvingas leva begränsade medan gärningspersonen oftast går fri. Man kan tydligt se att kvinnorna bär en stor rädsla i vardagen om att de alltid finns en risk om att deras personuppgifter kan bli röjda. Kvinnorna ägnar därför mycket tid åt att upprätthålla skyddet på bästa och säkraste sättet utifrån deras egen livssituation, då deras livssituation ser olika ut.

Den andra frågeställningens syfte är att besvara hur kvinnornas identitet har påverkats av de skyddade personuppgifterna. Vi kan tydligt se kvinnornas identitet har påverkats då de har svårt att förhålla sig till den nya identiteten som kommit med skyddet och deras identitet blir

därmed ifrågasatt. Samhället identifiera kvinnorna med brottsoffer rollen i samband med den skyddade identiteten och det är inget som kvinnorna känner att de vill förknippas med, eftersom de vill gå vidare och glömma det de har gått igenom. Samtliga kvinnor upplevde deras känslor var mer instabila i början av sina bearbetningsprocesser samt rättsprocess, dock har de ständigt en oro och ångest i vardagen vilket påverkar deras personliga utveckling som och gör att de har fastnar i sitt förflutna. Kvinnorna vill gå vidare och glömma sitt förflutna men den skyddade identiteten påminner dem ständigt om deras bakgrund och hindrar dem i att gå vidare med deras drömmar och mål som de har i livet. Den personliga utvecklingen har därför fått lämnats åt sidan för deras energi har gått till att upprätthålla skyddet. Vi kan tolka utifrån deras berättelser att på bekostad av skyddet så begränsade de kvinnornas möjlighet till personlig utveckling samt frihet att göra vad de vill utan att de ska behöva tänka efter innan dem gör något. Vi kan även se att deras förhållningssätt till sin livsomställning har blivit bättre med tiden, då de har fått större distans till brottet de utsatts för, men dock så kan känslorna förändras snabbt om situationen förändras. När kvinnorna deltar i sociala sammanhang så tänker de hela tiden på vad de delar med sig av för information om sig själv, då de är rädda för att deras uppgifter ska bli rövda och därav är de försiktiga med vad de delar med sig av.

Den tredje frågeställningens syfte är att besvara hur kvinnornas tillit till samhället och sociala relationer har förändrats efter dem fick skyddat. Vi kan se att tilliten är något som är brusten för samtliga kvinnor både till samhället och till deras sociala relationer. Anledning till kvinnornas tillit är brusten beror på olika orsaker. Några av kvinnorna tappade tilltron till samhället och myndigheterna i samband med de sökte hjälp för att de känner att de inte fick den hjälp som de behövde och önskade. En del av kvinnorna har haft bristande tillit sedan barndomen för att de har haft trasig uppväxt och inte fått hjälp av myndigheter. De flesta kvinnorna hade en tilltro till myndigheterna och samhället innan dem fick skyddat, då de trodde rättssystemet fanns där för att fånga upp brottsoffer. Kvinnorna känner samhället och myndigheterna har vänt dem ryggen då de upplever de blivit raderade ur samhället och bortglömda. Myndigheter har även röjt några kvinnors uppgifter vilket resulterar i en stor besvikelse och ett bristande förtroende. Många av kvinnorna känner därför frustration och en bristande tillit till myndigheter och samhället när deras liv begränsas på grund av en annan individ har utsatt dem för brott. Det är inte bara till institutioner i samhället som kvinnorna har en bristande tillit till utan det är även sociala relationer i deras omgivning. Eftersom de inte

kan öppna upp sig och som de själv beskriver det som att dem starta varje relation med en lögn så känner dem att det är svårt att skaffa nya vänskapsrelationer. Samtliga kvinnor har skyddat från en man från en tidigare relation och deras syn på män har därför ändrats kan man se genom deras berättelser och de är varsamma när de gäller att gå in i en ny kärleksrelation.

6.2 Resultat i relation till tidigare forskning

Resultatet från studien kommer vi under denna del presentera tillsammans med de tidigare forskning som vi belyst i avsnitt 2.0. Vi kommer även ta upp vad vår studie kommer bidra till.

Under 2.1 tar vi upp samhällsvetenskaplig forskning om brottsoffer som belyser brottsoffrets roll i samhället. Där forskningen kommer fram till att brottsoffret blir stigmatiserade i samhället och samhället har förväntningar på brottsoffret att de ska agera på ett visst sätt för de ska få samhällets tillit och respekt (Christies, 1986; Fohrings, 2018; Van Dijks, 2009). Tham m.fl. forskning visar på att det politiska intresset för brottsoffer har förändrats och i samband med det har den statliga och ideella hjälpen ökat (Tham m.fl., 2011). Genom vår studie kan vi bidra med våra informanters syn på hur samhället har behandlat dem när de utsattes för brott och hur det har påverkat deras liv. Vi kan även belysa vilka påföljder som kan komma av brottsofferskapet och det är att leva med skyddade personuppgifter.

Under 2.2 tar vi upp forskning om individer som lever med skyddade personuppgifter. Inom detta forskningsområde kommer vår studie kunna bidra med kvinnornas syn på hur det är att leva med skyddade personuppgifter och vilka påföljder det har bidragit i deras liv. Dock är vårt resultat snarlikt resultat som även Allmänna barnhuset och Weinehall & Jonssons forskning kommit fram till att individerna som lever skyddat påverkas på väldigt många plan i livet. Det får även långdragna följder för hela familjen som tvingas fly (Allmänna barnhuset, 2009; Weinehall & Jonsson, 2009).

Under 2.3 tar vi upp forskning som belyser kvinnors roll i samhället och även deras roll i jämförelse med männens roll. Ur fler av dessa forskning så berör de frågor om könsmaktsstrukturerna i samhället och de har även olika synsätt på hur de ser på mäns våld mot kvinnor. Tham m.fl. kommer fram till att mäns våld mot kvinnor inte är en avvikelse utan har att de har blivit en normalitet i dagens samhälle (Tham m.fl., 2011). Medan Westerstrand

menar på att våld är en handling som avviker från normen samt att våldets aktörer skiljer sig från normalitet. Westerstrand samt SOU:s forskning kommer även fram till att man tydligt kan se en könsmaktsstruktur inom kvinnofridsbrott (Westerstrand, 2010; SOU, 2004:121). Vi kan även som dessa studier se en tydlig könsmaktstruktur i vår studie då samtliga informanter flyr från män som dem varit utsatta för, men i vårt resultat belyser vi även upplevelser från informanternas utsatthet.

Under 2.4 tar vi upp forskning som finns om individens tillit. Inom forskning om tillit kommer vår studie kunna bidra med en till synvinkel på vikten av tilliten till olika institutioner och relationer. Vi kan även se i vårt resultat vad bristande tillit har fått för konsekvenser för våra informanters liv. Vår studie är ett bra komplement till Trägårdh m.fl. forskning om den partikulär tillit och lokalsamhälletilliten (Trägårdh, 2013, s. 15). Vår studie är ett praktiskt exempel på hur tilliten är svår att bygga upp och vilka följder det kan få om tilliten är svag till andra personer och till samhället.

Under 2.5 redogör vi för forskning om identitetsskapande. Vårt studie kommer fram till snarlikt resultat kring identitetsskapande när individer har varit utsatt för trauma. Vi kan se traumat påverkar identitetsskapandet för individerna men även samhällets syn på de som varit utsatta har påverkat dem. De vill ta avstånd från traumat men ständigt blir påmind av samhället på olika sätt.

6.3 Resultat i relation till teori

Resultatet från studie kommer vi under denna del presentera tillsammans med de teoretiska perspektiven och begreppen som vi utgått från i avsnitt 3.0 och en diskussion kommer föras om de teoretiska perspektiven har haft någon påverkan på vår studie.

I studiens resultat i relation till de teoretiska perspektiven och begreppen kan vi se att de vi valt har varit behjälplig som analysverktyg för att hjälpa till att förklara och analysera delar av vårt material. Delar av Giddens teorier belyser tillit och tillit är nära sammankopplade med många andra faktorer som kommit fram i vår studie såsom trygghet, risk och säkerhet. Giddens begrepp har bidragit till en djupare och bredare diskussion av olika segment i informanternas berättelser. Eftersom kvinnorna i vår studie inte får avslöja deras riktiga identitet så har vi kunnat se att det har påverkat deras process av identitetsskapande. I boken

Modernitet och självidentitet (1999) tar Giddens utgångspunkt i Janette Rainwaters bok om självterapi när han diskuterar självförverkligande och personlig utveckling (Giddens, 1999, s. 95–96) och det har varit användbart i analysen om kvinnornas identitet och personliga utveckling. Giddens begrepp om kroppens framträdande och uppträdande har kunnat förklara hur kvinnorna valt att använda sitt framträdande i olika situationer (Giddens, 1999, s. 122–123).

Med hjälp av Goffmans teori om stigma så har vi kunnat analysera informanternas roller i samhälle och samhällets syn på kvinnorna som brottsoffer (Goffman, 1972, s. 11–12). Genom kvinnornas berättelser så kan vi se att de tycker att det är svårt att vara i sociala sammanhang dels för att de inte vill bli hittade och för att de inte vet hur de ska upprätthålla sitt skydd. Med hjälp av Goffmans dramaturgiska perspektiv på samhället så har vi kunnat förklara hur deras intrycksstyrning går till och hur de interagerar med andra människor genom att försöka dölja sin bakgrund och identitet (Goffman, 2014, s. 30–31).

6.4 Resultat i relation till metod

Den metodologiska diskussionen har redovisats i metod avsnittet 4.0, det är dock relevant att vidareutveckla om vårt tillvägagångssätt av metoder har bidragit till någon negativ eller positiv påföljd av materialet.

Tillvägagångssättet för insamlingen av det empiriska materialet förändrades för vår del då Sverige drabbades av en coronapandemi. I början var tanken vi skulle använda oss av fysiska intervjuer för dem kvinnor som var bekväma med det annars telefonintervjuer för resterande. Vi valde därför att ändra vårt tillvägagångssätt till online-intervjuer. Denna förändring var dock till vår fördel då vi kunde spela in våra intervjuer via Zoom och kvinnorna kunde även se oss på bild, vilket vi upplevde bidrog till att kvinnorna kände sig tryggare då de såg vem de pratade med.

Det har även varit en fördel att vi valde semistrukturerade intervjuer då vi hade ett tydligt syfte med intervjuerna men hade vi haft en ostrukturerad intervju så hade vi lätt kunnat missat studiens fokus. Hade vi däremot valt en strukturerad intervju så hade det varit mer som en begränsning i kvinnornas berättelse då vi hade missat vårt syfte som är att studera kvinnornas upplevelse av fenomenet (Bryman, 2016, s. 260).

En annan aspekt som hade kunnat påverkat vår insamling är om vi som gör studien hade varit män och intervjuat dessa kvinnor eftersom de flesta kvinnorna inte känner sig trygga i mäns närvaro, på grund av att dem varit utsatta av män. Genom kvinnornas berättelse så har vi sett att det finns en bristande tillit till män i allmänhet och det genomsyrar i stor utsträckning kvinnor som lever gömda från män enligt kvinnorna. Detta hade dock försvårats om vi hade varit män då tilliten mellan kvinnorna och män är bristande. Ytterligare en aspekt är att nyckelinformanten har varit till stor betydelse för studien då hon har bidragit med kunskaper inom området och därav har vi fått en djupare utgångspunkt i hur vi ska komma i kontakt med kvinnorna. Kvinnornas tillit till oss är något som vi har lagt stor vikt vid eftersom individer som lever med skyddade personuppgifter har en bristande tillit till sin omgivning enligt vår nyckelinformant. Även vår gatekeeper har varit viktig för oss i studien och hade inte hon känt tillit till oss så hade vi inte heller fått tillgång till hennes kontaktnätverk.

6.5 Implikationer för vidare forskning

När vi analyserade vårt material så uppkom flera intressanta frågor som vi inte kunnat besvara inom denna studies omfattning. Nedan kommer vi presentera förslag på vad framtida studier skulle kunna fördjupa sig i men även slutsatser av vår studie.

Vår studie har haft intentionen att höra kvinnornas berättelse om hur de ser på sin ändrade livssituation och hur den har påverkat deras vardag. Utifrån analysen kan vi tolka att deras liv har förändrats drastiskt efter de ansökt om skyddade personuppgifter. Vi kan även se att de upplever deras skydd som ett förtryck mot sin frihet då de menar att de tvingas offra sina liv och fly. Deras upplevelser av förtrycket grundar sig i att gärningspersonen oftast går fri och kan när som helst skada de både psykiskt och fysiskt medan kvinnorna får leva gömda med restriktioner. Vi kan också se att kvinnorna har många obesvarade frågor som de går och bär på som dels grundar sig i en känsla av att de känner sig svikna av samhällets hantering men även en frustration över att det är kvinnornas liv som förstörs trots att det är kvinnorna som är utsatta.

Med utgångspunkt som nämns i stycket ovan är det intressant att forska vidare på varför gärningspersoner som utsätter individer för brott får gå fria medan individerna som utsätts för brottet tvingas söka skyddade personuppgifter och överge sina liv. Något som också hade varit intressant att forska vidare om är myndigheternas hantering av skyddade personuppgifter

med bakgrund av att några kvinnor i studiens personuppgifter hade blivit röjda vid ett flertal tillfällen av myndigheter. En vidare forskning på myndigheternas brister skulle ge svar på många av kvinnorna i studiens frågor om hur deras uppgifter kunde röjas. Det skulle även ge svar till myndigheterna för att se vart det brister. Denna forskning hade kunnat bidra till förbättrade rutiner vid hantering av skyddade personuppgifter.

Det hade även varit intressant att studeras mer om det som framkom från våra informanternas berättelser om hur deras hjälp och stöd från myndigheter och kommuner varit olika beroende på vart de har varit bosatta. Kvinnorna själva kan inte bestämma fullt ut vart de ska bosätta sig på grund av säkerhetsrisker och därför känner de en frustration över kommunernas olika behandlingar. Det kan därför vara ett intressant ämne att forska vidare om för att undersöka vad detta kan bero på. Är det okunskap hos myndigheterna och kommunerna eller har myndigheterna olika beredskapsplaner för personer med skyddade personuppgifter eller beror detta på ekonomiska och politiska aspekter.

En annan vidare forskning som skulle vara intressant är att studera barnen som lever med skyddade personuppgifter för att se hur deras identitetsskapande påverkas av skyddet. Fokuset på barnen är något som endast berörts kort från kvinnornas berättelser då vi inte haft fokus på dem. Erik H. Eriksons utgångspunkt om tilliten är att den byggs upp under barnets uppväxt (Giddens, 1996, s. 92–93) och om då barnet är frånskild från sina föräldrar eller om barnet har haft en destruktiv barndom, kan man kanske se om de har påverkat barnets identitetsskapande.

7 Referenser

Allmänna barnhuset. (2009). Barn och ungdomar som lever med skyddade personuppgifter (2009:1). Hämtad från https://sverigesradio.se/diverse/appdata/isidor/files/787/10025.pdf?fbclid=IwAR10Vc8hTmJOEbeOetfPzom7t34g_LY5YBvFC77Zhb6X06eGVJyh-pcSzo

Aspers, P. (2011). *Etnografiska metoder: Att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber.

Bok, S. (1979). *Att ljuga: Moraliska val i offentligt och enskilt liv*. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Bryman, A. (2016). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3.uppl. Malmö: Liber.

Cheng, F. (2016). Using email and skype interviews with marginalized participants. *SAGE Research Methods Cases*. doi:10.4135/9781473997097

Christie, N. (1986). Det ideala offret. Åkerström, M. & Sahlin, I. (red). *I Det motspänstiga offret*. Lund. Studentlitteratur.

Dahlberg, K. Dahlberg, H. & Nyström, M. (2008) *Reflective Lifeworld Research*. Lund: Studentlitteratur.

David, M. & Sutton, C.D. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Exley, C., & Letherby, G. (2001). Managing a Disrupted Lifecourse: Issues of Identity and Emotion Work. *Health: An Interdisciplinary Journal for the Social Study of Health, Illness and Medicine*, 5(1), 112–132. <https://doi.org/10.1177/136345930100500106>

Flood, M. (2008). Men, Sex, and Homosociality: How Bonds between Men Shape Their Sexual Relations with Women. *Men and Masculinities*, 10(3), 339–359. <https://doi.org/10.1177/1097184X06287761>

Fohring, S. (2018). What's in a word? Victims on 'victim.' *International Review of Victimology*, 24(2), 151–164. <https://doi.org/10.1177/0269758018755154>

Folkhälsomyndigheten. (u.å.). *Covid-19*. Hämtad 14 april, 2020, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19>

Förenta nationerna. (2020). *13 kvinnor dödas varje år*. Hämtad 2020-06-05 från <https://fn.se/aktuellt/varldshorisont/13-kvinnor-dodas-varje-ar/>

Giddens, A. (1996). *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur.

Giddens, A. (1999). *Modernitet och självvidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos.

Giddens, A. (2007). *Sociologi*. (4., omarb. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Goffman, E. (1972). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Stockholm: Norstedts förlag.

Goffman, E. (2014). *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. (6. Uppl.) Stockholm: Studentlitteratur.

Holmberg, C., Enander, V. & Lindgren, A. (2015). Ett litet ord betyder så mycket: Alliansregeringen, handlingsplanen och betydelseförskjutningar av begreppet mäns våld mot kvinnor. *Sociologisk Forskning*, 52(3), 257.

Hsieh, H. & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277–1288. doi:10.1177/1049732305276687

Weigl, K. (2020, 2 januari). 800 kvinnor lever gömda – glöms bort av myndigheterna. *Aftonbladet*. Hämtat från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/RR2mBr/800-kvinnor-lever-gomda--gloms-bort-av-myndigheterna>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lindgren, S. (2014). Kvalitativ analys. I Hjerm, M; Lindgren, S. & Nilsson, M. *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* (s. 31). Malmö: Gleerups.

Nilsson, B. (2003). Brottsoffer: offerskapets innebörder och villkor i (o)säkerhetens kultur. (1. uppl.) Umeå: Boréa.

Nybergh, L., Taft, C., Enander, V. & Krantz, G. (2013). Self-reported exposure to intimate partner violence among women and men in Sweden: Results from a population-based survey. *BMC Public Health*, 13(1), 845-845. doi:10.1186/1471-2458-13-845.

Prop. 2006/07:38. *Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor*. Hämtade från <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2007/01/prop.-20060738/>

Semb, O. (2011). Distress after criminal victimization. Quantitative and qualitative aspects in a two-year perspective. Diss. (Medicinska fakulteten, Institutionen för klinisk vetenskap, Psykiatri) Umeå: Umeå universitet.

Skatteverket. (u.å.). Skyddade personuppgifter. Hämtad 26 mars, 2020, från <https://skatteverket.se/privat/folkbokforing/skyddadepersonuppgifter.4.18e1b10334ebe8bc80001711.html>

Smith, J.A., Flowers, P. & Larkin, M. (2009) *Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method and Research*. Los Angeles: SAGE.

Socialstyrelsen. (2019). Skyddade personuppgifter – Ökat skydd för hotade och förföljda personer. Hämtad 28 mars, 2020, från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/meddelandeblad/2019-1-11.pdf>

SOU 2004:121. Slag i luften: en utredning om myndigheter, mansvåld och makt: betänkande. Hämtad från <https://www.regeringen.se/49bbb4/contentassets/1967d5166fda440abc35d094d60b1c0f/slag-i-luften.-en-utredning-om-myndigheter-mansvald-och-makt-del-1-av-2-sou-2004121>

Tham, H., Rönneling, A. & Rytterbro, L. (2011). The emergence of the crime victim: Sweden in a scandinavian context. *Crime and Justice*, 40(1), 555–611. doi:10.1086/659838

Trägårdh, L., Wallman Lundåsen, S., Wollebæk, D., & Svedberg, L. (2013). *Den svala svenska tilliten: Förutsättningar och utmaningar*. (1. Uppl.) Stockholm: SNS förlag.

Van Dijk, J. J. M. (2009). Free the victim: A critique of the western conception of victimhood. *International Review of Victimology*, 16(1), 1–33. doi:10.1177/026975800901600101

Vetenskapsrådet. (2017). God forskningssed. Vetenskapsrådets rapportserie.

Way, N. (2011). *Deep Secrets: Boy's Friendship and the Crisis of Connection*. Cambridge: Harvard University Press.

Weinehall, K. & Jonsson, M. (2009). Women under protection – in hiding from violent men. *International Journal of Social Welfare*, 18(4), 419–430. doi:10.1111/j.1468-2397.2009.00623.x

Westerstrand, J. (2010). Kung slår dam - våldsforskningsmetodologi i ett våldsamt jämställt Sverige. *Sociologisk Forskning*, 47(3), 5–34. www.jstor.org/stable/20853723

Zoom. (u.å.). Zoom. Hämtad 15 april, 2020 från <https://zoom.us>

8.0 Bilagor

8.1 Bilaga 1: Informationsbrev för intervjustudie

Hej!

Vi heter Emma Hedin och Madeleine Wiberg och vi studerar sociologi och kriminologi, nu ska vi skriva vår kandidatuppsats i sociologi vid Uppsala universitet.

Det här är ett informationsbrev angående deltagande i vår studie om personer med skyddade personuppgifter. Vi gör en kvalitativ studie där vi vill träffa kvinnor som lever eller har levt med skyddade personuppgifter för att få en djupare förståelse för er situation. Därför vänder vi oss till er för att få höra era berättelser om hur era liv är och hur er förändrade livssituation har påverkat er som person och er identitet. Vårt fokus är att belysa er roll i samhället och med det menas hur eran livssituation har förändrats efter det att ni fått skyddade personuppgifter och därför kommer vi inte ta upp vad det är för brott ni har utsatts för eftersom det inte är relevant i vår studie.

Deltagandet i studien är frivilligt där ni själva får bestämma över er medverkan och ni kan när som helst dra er ur studien. I enlighet med forskningsetiska krav så kommer vi behandla alla uppgifter på ett sätt så att svaren inte kommer kunna kopplas till er eftersom vi kommer anonymisera informationen. Vi kommer behandla alla era uppgifter som ni lämnar på ett konfidentiellt sätt, vilket menas att era uppgifter kommer skyddas för obehöriga och endast användas för denna studie. Om intresse finns efter avslutad studie så får ni möjlighet att läsa rapporten.

Upplägget för intervjun kommer ske på en plats som ni som intervjudeltagare och vi kommer överens om. Intervjun kommer ta ungefär en timme och den sker utifrån en intervjuguide, med ett på förhand utvalda frågor med öppna svar. Det finns absolut inget rätt eller fel utan vi är intresserade av att höra det ni vill berätta. Vi kommer också spela in intervjun så vi vid senare tillfälle kan transkribera den men vi kommer ta bort saker som kan kopplas till dig och saker som skulle kunna avslöja din identitet. Efter sammanställd rapport så kommer inspelningarna även raderas.

Vi hoppas ni vill vara med oss och belysa detta viktiga ämne, genom ditt deltagande i studien bidrar ni med kunskap som är viktig kring hur förhållandet i dagsläget ser ut för brottsutsatta i samhälle och specifikt för er kvinnor som lever under skyddad identitet. Om ni har frågor, funderingar eller vill delta i studien så mejla oss på: (mejladress)

Uppsatshandledare: Andreas Melldahl, (mejladress)

Med vänliga hälsningar

Emma Hedin & Madeleine Wiberg

8.2 Bilaga 2: Intervjuguide

Tema: Identitet

Identitet

Kan du berätta hur länge du har levt med skyddade personuppgifter och hur det är att leva med det?

- *Vilken typ av skyddade personuppgifter du har tilldelats?*
- *När du tänker på att du lever med skyddade personuppgifter, vilka känslor kommer upp då?*
- *Kan du berätta om hur din identitet påverkats av att leva med skyddade personuppgifter?*

Personliga utveckling

Känner du att du har förändrats då du har fått leva med skyddade personuppgifter?

- *Känner du att den har påverkat din personliga utveckling?*

Självbild/självidentifikation

Hur skulle du själv beskriva dig som person?

- *Hur tror du att andra skulle beskriva dig som person?*
- *Vilka delar av din personlighet har skapats eller förstärks av att leva med skyddade personuppgifter?*

Tema: Sociala relationer

Sociala relationer

Känner du att dina sociala relationer har förändrats? Kan du isåfall berätta hur?

- *Upplever du att dina nya och gamla relationer påverkas av att du lever med skyddade personuppgifter?*
- *Har du fått bryta upp med tidigare relationer på grund av den förändrade situation?*

- *Hur ser din närmsta omgivning (familj, vänner) på din säkerhet?*
- *Vad hade du för relation till personen/personerna du lever skyddat från?*
- *(Om en kärleksrelation) Kan du berätta om det har påverkat dig att ingå i nya kärleksrelationer?*

Psykisk hälsa

Har du påverkats psykiskt av att leva med skyddade personuppgifter och på vilket sätt har du påverkats?

- *Har ditt psykiska mående förändrats med tiden du har levt med skyddade personuppgifter?*

Föräldraskap

Har du barn?

- *Lever dem också med skyddade personuppgifter?*
- *Har du berättat för dem att ni lever med skyddade personuppgifter?*
- *Varför har du valt att berätta/ inte berätta?*

Tema: Trygghet

Trygghet

Kan du berätta vad trygghet är för dig?

- *När känner du dig trygg?*
- *Känner du dig trygg i din vardag nu när du har fått skyddade personuppgifter?*
- *Tänker du på din trygghet i din vardag?*
- *Känner du en oro i vardagen för att dina uppgifter ska upptäckas?*
- *Har dina skyddade uppgifter blivit upptäckta? Vad har det fått för konsekvenser?*
- *Känner du någon upprättelse genom att du fått skyddade personuppgifter?*
- *(De som VALT att göra telefonintervju) När vi bokade in intervju så ville du intervjuas via telefon och inte fysiskt möte kan du beskriva varför det alternativet var bäst för dig?*

Tillit och förtroende till samhället/individerna

Har din tillit och förtroende till samhället förändrats efter du fick skyddade personuppgifter?

- *Har din tillit till människor rent generellt förändrats efter du fick skyddade personuppgifter?*
- *Kan du anförtro dig till dina tidigare relationer om din nuvarande situation?*
- *Kan du anförtro dig till nya relationer om ditt förflutna och nuvarande situation?*

Intrycksstyrning

Kan du berätta hur du agerar i nya sociala sammanhang?

- *Hur visar du upp dig (identitet) för nya relationer i samhället?*
- *Upplever du att du har förändrats som person när du befinner dig i sociala sammanhang?*
- *Kan du berätta hur du förhåller dig till sociala medier som Facebook och Instagram? delar du med dig av din personliga information? har ditt användande av sociala medier förändrats sen du fick skyddade personuppgifter?*

Materiella tillgångar

Kan du berätta om hur dina praktiska saker i din vardag har påverkats, såsom jobb, utbildning, bostad och ekonomi?

- *Har din ekonomi påverkats genom den förändrade livssituationen?*
- *Kan du berätta om du har upplevt några begränsningar när det kommer till att söka jobb eller utbilda dig på grund av den förändrade situation?*
- *Hur påverkades din nya boendesituation din ekonomi?*